

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

**RAPORT O STANIE SEKTORA UBEZPIECZEŃ
PO III KWARTAŁACH 2018 ROKU**

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Warszawa, 21 stycznia 2019 r.**

**Autorzy - pracownicy Departamentu Nadzoru Ubezpieczeniowego
i Monitorowania Ryzyk**

Słowa kluczowe: ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ, ZAKŁADY REASEKURACJI,
WYPŁACALNOŚĆ

Wstęp

W raporcie zaprezentowano podstawowe informacje dotyczące wyników finansowych sektora ubezpieczeń i reasekuracji za III kwartały 2018 roku, zagregowane na podstawie sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Przedstawiono również podstawowe tendencje zaobserwowane w sektorze ubezpieczeń w ciągu tego okresu i podjęto próbę wyjaśnienia i uzasadnienia zidentyfikowanych zmian.

Początkowe rozdziały raportu – dotyczące przychodów i kosztów działalności oraz wyników działalności zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, jak również informacja o pozycjach bilansowych – zostały opracowane na podstawie sprawozdawczości dla celów rachunkowości, natomiast rozdział dotyczący wypłacalności zakładów ubezpieczeń opracowany został na podstawie sprawozdawczości dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II).

Dla danych bilansowych oraz dotyczących wypłacalności jako podstawę do porównań przyjęto wielkości ze sprawozdania rocznego za 2017 r., natomiast przychody, koszty oraz wyniki zakładów ubezpieczeń/reasekuracji porównano z końcem analogicznego okresu 2017 r. opracowanym na podstawie okresu porównawczego w sprawozdaniu za III kwartał 2018 r.

Na dzień 30 września 2018 r. wskaźniki wypłacalności większości zakładów ubezpieczeń i reasekuracji pozostają na wysokim, bezpiecznym poziomie. Wszystkie zakłady ubezpieczeń/reasekuracji spełniają wymogi wypłacalności.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
1. PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO	4
2. PRZYCHODY I KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	5
2.1. PRZYCHODY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	5
2.1.1. PRZYCHODY Z TYTUŁU SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO.....	5
2.1.2. PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ	11
2.2. KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	12
2.2.1. ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA WYPŁACONE.....	12
2.2.2. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ.....	16
2.2.3. KOSZTY ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ LOKACYJNĄ	19
2.3. WYNIKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	20
2.3.1. WYNIK TECHNICZNY	20
2.3.2. WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ	24
2.3.3. WYNIK FINANSOWY NETTO	24
3. BILANS ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	27
3.1. AKTYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	27
3.1.1. LOKATY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	28
3.2. PASYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	29
3.2.1. KAPITAŁY WŁASNE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	30
3.2.2. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE BRUTTO	33
3.3. WYBRANE POZYCJE BILANSOWE DLA CELÓW WYPŁACALNOŚCI	34
3.4. STRUKTURA ŚRODKÓW WŁASNYCH.....	36
4. WYPŁACALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	38
4.1. STRUKTURA RYZYKA WEDŁUG KAPITAŁOWEGO WYMOGU WYPŁACALNOŚCI.....	39
4.2. WSKAŹNIKI WYPŁACALNOŚCI	42
SPIS TABEL	45
SPIS WYKRESÓW	46

1. Podmioty rynku ubezpieczeniowego

Na koniec III kwartałów 2018 r. zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 60 krajowych zakładów ubezpieczeń – 26 zakładów ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie) i 33 zakłady ubezpieczeń działu II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) oraz 1 zakład reasekuracji. Wszystkie zakłady posiadające zezwolenie prowadziły działalność.

W dniu 30 maja 2018 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano połączenie zakładów: **COMPENSA TU na ŻYCIE S.A. Vienna Insurance Group** (spółka przejmująca) i **POLISA-ŻYCIE TU S.A. Vienna Insurance Group** (spółka przejmowana) pod nazwą **COMPENSA TU na ŻYCIE S.A. Vienna Insurance Group**.

Krajowy Rejestr Sądowy w dniu 7 września 2018 roku zarejestrował zmiany nazw dwóch zakładów: **BZ WBK-AVIVA TU OGÓLNYCH S.A.** na **SANTANDER AVIVA TU S.A.** oraz **BZ WBK-AVIVA TUnŻ S.A.** na **SANTANDER AVIVA TU na ŻYCIE S.A.**

W dniu 7 grudnia 2018 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano zmianę nazwy zakładu **PRAMERICA ŻYCIE TUiR SA** na **UNUM ŻYCIE TUiR S.A.**

2. Przychody i koszty zakładów ubezpieczeń

2.1. Przychody zakładów ubezpieczeń¹

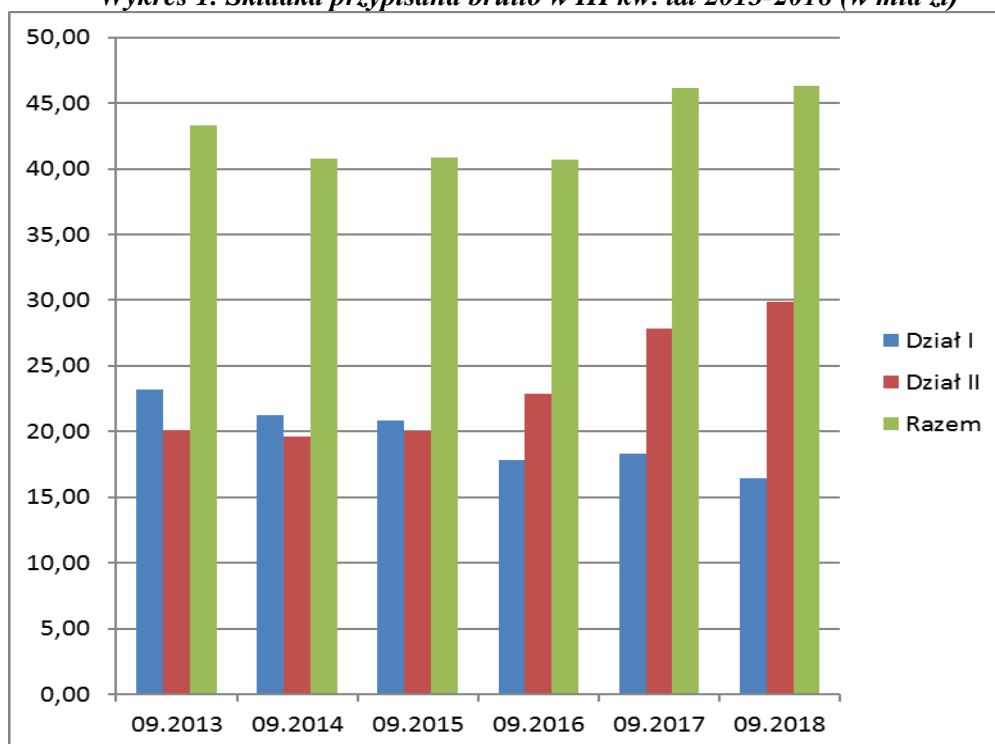
W ciągu III kwartałów 2018 r. zakłady ubezpieczeń uzyskały przychody w wysokości 59,35 mld zł. W strukturze przychodów zakładów ubezpieczeń dominują: składka przypisana brutto (78,02% przychodów ogółem), przychody z lokat (9,53% przychodów ogółem, a wraz z niezrealizowanymi zyskami z lokat prawie 13,75% przychodów ogółem).

2.1.1. Przychody z tytułu składki przypisanej brutto

Na koniec III kwartałów 2018 r. składka przypisana brutto krajowych zakładów ubezpieczeń wyniosła 46,30 mld zł i była o 0,33% (0,15 mld zł) wyższa niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. W dziale I nastąpił spadek składki o 10,30%, natomiast dział II odnotował wzrost składki przypisanej o 7,32%.

Składka przypisana sektora ubezpieczeń wyniosła 46,30 mld zł i była wyższa o 0,15 mld zł niż rok temu

Wykres 1. Składka przypisana brutto w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

¹ Zakłady ubezpieczeń działu I i działu II oraz zakład reasekuracji działu II, dalej zwane zakładami ubezpieczeń. Wyniki zakładu reasekuracji PTR S.A. uwzględnione zostały w wynikach zakładów ubezpieczeń działu II.

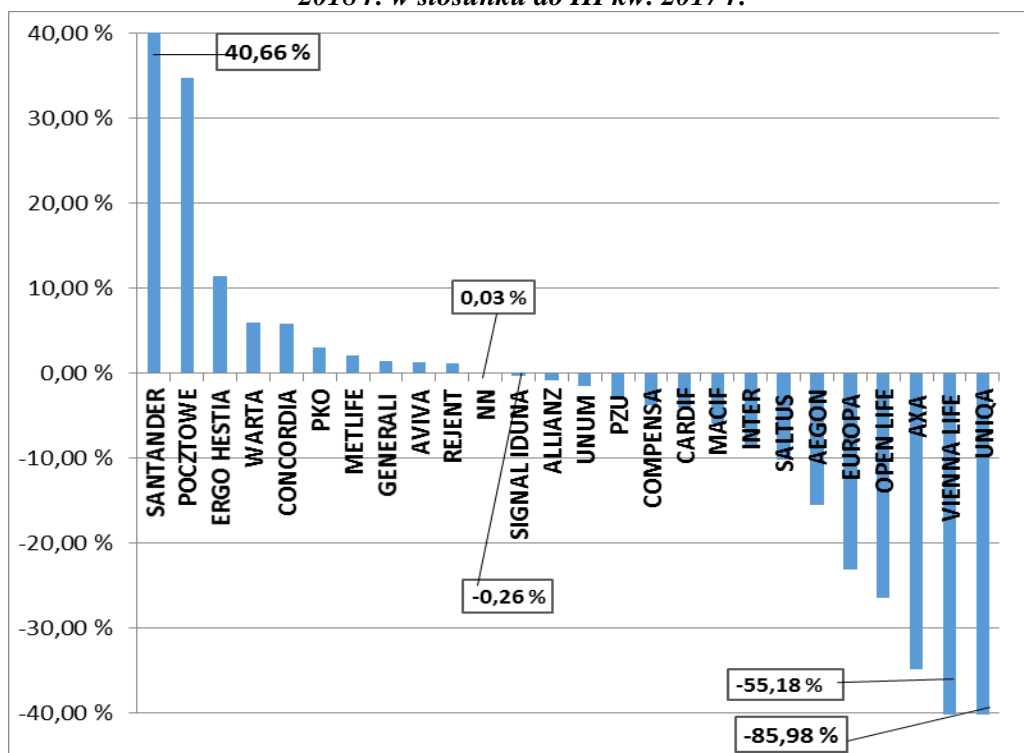
■ Zakłady ubezpieczeń na życie (dział I)

Składka przypisana brutto za III kwartały 2018 r. zakładów ubezpieczeń na życie wyniosła 16,41 mld zł i była niższa o 1,88 mld zł (o 10,30%) w porównaniu z analogicznym okresem 2017 roku.

Spośród grup ubezpieczeń działu I największy spadek składki przypisanej brutto miał miejsce w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe²) – spadek o 2,29 mld zł, tj. o 27,23%, z poziomu 8,43 mld zł do poziomu 6,13 mld zł.

Najwyższy wzrost składki nastąpił w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) – o 0,29 mld zł tj. o 7,17%, do wartości 4,41 mld zł.

Wykres 2. Zmiana składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń działu I w III kw. 2018 r. w stosunku do III kw. 2017 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

² Zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej **grupę 3 działu I** stanowią ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, **dalej zwane ubezpieczenia na życie związane z UFK.**

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu I

W dziale I udział w rynku mierzony wielkością składki przypisanej brutto 5 największych zakładów ubezpieczeń za III kwartały 2018 r. wyniósł 65,14% i był o 2,20 pkt. proc. wyższy niż w analogicznym okresie 2017 roku.

Udział w rynku 5 największych zakładów działu I wyniósł 65,14%.

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2017 i 2018 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	09.2017	Zakład ubezpieczeń	09.2018
1	PZU ŻYCIE SA	34,82%	PZU ŻYCIE SA	37,77%
2	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	9,23%	AVIVA TUnŻ S.A.	8,41%
3	AVIVA TUnŻ S.A.	7,45%	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	7,56%
4	NATIONALE-NEDERLANDEN TUnŻ S.A.	6,17%	NATIONALE-NEDERLANDEN TUnŻ S.A.	6,88%
5	TU na ŻYCIE EUROPA S.A.	5,27%	TU na ŻYCIE EUROPA S.A.	4,51%
Razem:		62,94%	Razem:	65,14%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu I

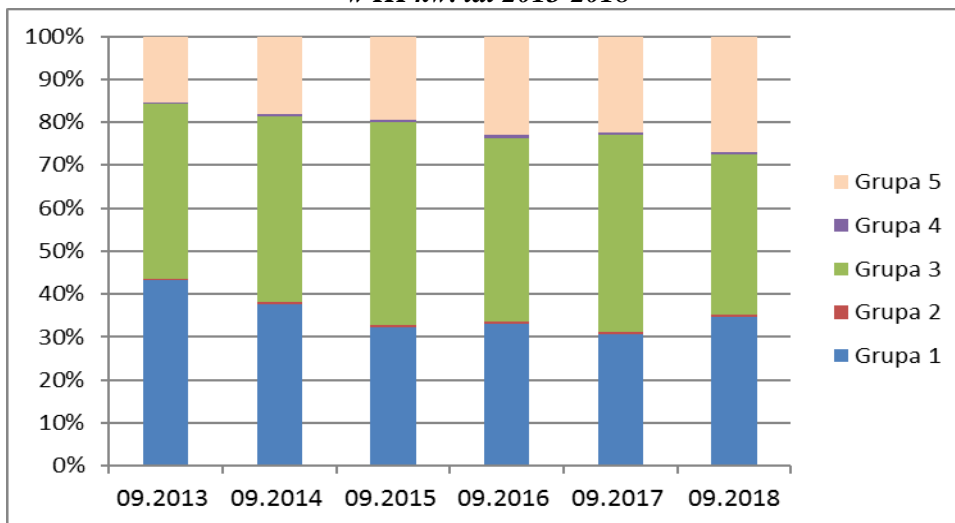
W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kwartale 2018 r. dominowały ubezpieczenia z grupy 3 (ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe) stanowiące 37,37% łącznej składki.

W strukturze ubezpieczeń działu I przeważały ubezpieczenia z grupy 3, stanowiące 37,37% składki całego działu

Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia na życie (grupa 1), stanowiące 34,65% składki przypisanej brutto. Na kolejnym miejscu znajdowały się uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 5), stanowiące 26,85% składki przypisanej brutto. Udział ubezpieczeń rentowych (grupa 4) i posagowych (grupa 2) pozostawał nieznaczny i wynosił odpowiednio 0,63% i 0,50% składki przypisanej brutto działu I z ubezpieczeń bezpośrednich.

Wykres 3. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kw. lat 2013-2018

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Zakłady ubezpieczeń na życie na koniec III kwartałów 2018 r. uzyskały składkę przypisaną brutto z tytułu ubezpieczeń grupowych w wysokości 6,24 mld zł, natomiast z tytułu ubezpieczeń indywidualnych składkę w wysokości 10,17 mld zł. W stosunku do analogicznego okresu roku 2017 składka z tytułu ubezpieczeń grupowych wzrosła o 0,06 mld zł, a składka z tytułu ubezpieczeń indywidualnych zmniejszyła się o 1,93 mld zł.

Spośród 26 zakładów ubezpieczeń działu I, 8 zakładów posiadało powyżej 50% udziału składki z ubezpieczeń grupowych w swoim portfelu (podobnie jak w III kwartale 2017 r.).

Składka przypisana brutto z tytułu wpłat jednorazowych za III kwartały 2018 r. osiągnęła poziom 4,12 mld zł i zmniejszyła się w stosunku do analogicznego okresu 2017 r. o 1,91 mld zł (o 31,68%). Natomiast składka płacona okresowo wyniosła w badanym okresie 12,29 mld zł i zwiększyła się o 0,04 mld zł. Tylko 6 zakładów ubezpieczeń działu I posiadało powyżej 50% udziału składek jednorazowych w całym portfelu (9 zakładów w III kwartale 2017 r.).

■ Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (dział II)

Wysokość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń działu II za III kwartały 2018 r. wyniosła 29,89 mld zł i w porównywaniu ze składką w analogicznym okresie 2017 roku była wyższa o 2,04 mld zł (o 7,32%).

Wzrost składki przypisanej brutto w dziale II z działalności bezpośredniej w stosunku do analogicznego okresu 2017 roku odnotowano w czternastu grupach ubezpieczeń. Największy miał miejsce w ubezpieczeniach komunikacyjnych, czyli w grupie 3 (auto-casco) o 0,50 mld zł (8,90%), do wartości 6,12 mld zł oraz w grupie 10 (OC komunikacyjne) o 0,35 mld zł

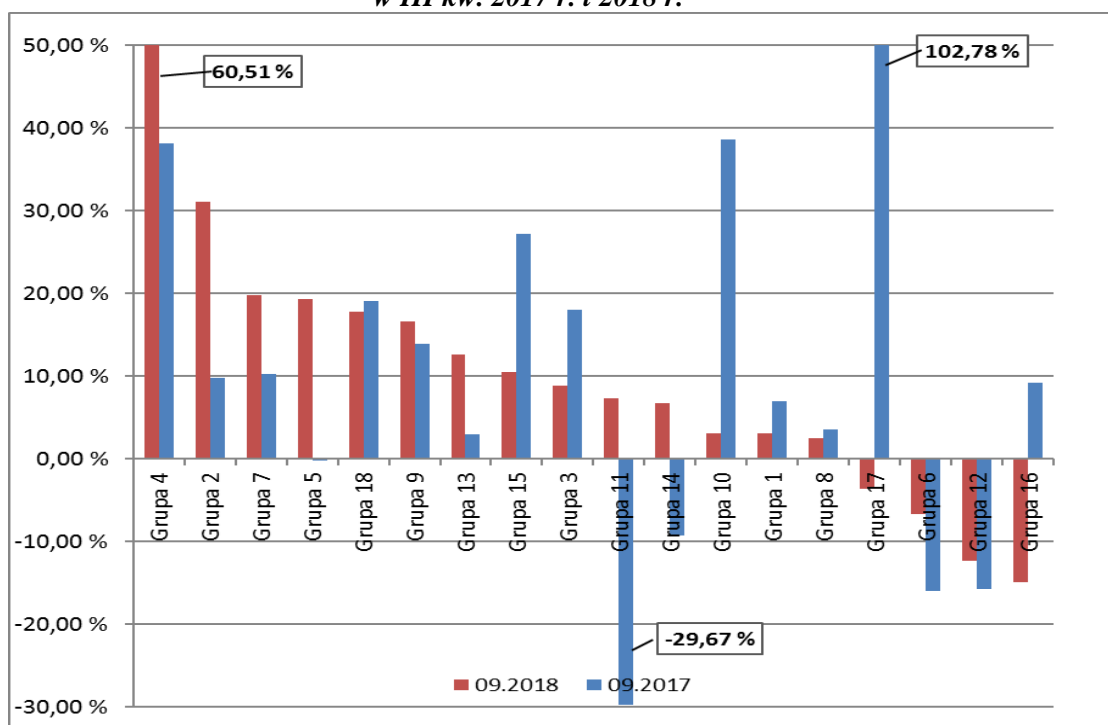
Składka przypisana brutto w dziale II była wyższa o 7,32% i wyniosła 29,89 mld zł

(o 3,16%), do poziomu 11,40 mld zł. W grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych) zebrano więcej o 0,34 mld zł składki (o 16,68%) do wysokości 2,38 mld zł.

Spośród grup ubezpieczeniowych działu II – cztery zanotowały spadek składki w stosunku do analogicznego okresu 2017 roku. Zmniejszenie składki o 0,09 mld zł miało miejsce w grupie 16 (ubezpieczenia ryzyk finansowych). W pozostałych trzech grupach ubezpieczeń (w grupie 6, 12 i 17) nastąpiło zmniejszenie składki poniżej 0,01 mld zł.

W ramach reasekuracji czynnej wysokość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń wyniosła 1,84 mld zł i była wyższa o 0,29 mld zł niż w analogicznym okresie 2017 r.

Wykres 4. Zmiana składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w III kw. 2017 r. i 2018 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu II

Na koniec III kwartałów 2018 r. udział w rynku mierzony wielkością składki przypisanej brutto 5 największych zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 71,17%, co stanowiło wzrost o 0,41 pkt. proc. w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku.

Udział w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń działu II wynosi 71,17%

Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2017 i 2018 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	09.2017	Zakład ubezpieczeń	09.2018
1	PZU SA	33,18%	PZU SA	32,02%
2	STU ERGO HESTIA SA	14,23%	STU ERGO HESTIA SA	15,00%
3	TUIR WARTA S.A.	13,47%	TUIR WARTA S.A.	13,98%
4	AXA UBEZPIECZENIA TUIR S.A	4,98%	TUIR ALLIANZ POLSKA S.A	5,19%
5	TUIR ALLIANZ POLSKA S.A	4,91%	AXA UBEZPIECZENIA TUIR S.A.	4,98%
Razem		70,76%	Razem	71,17%

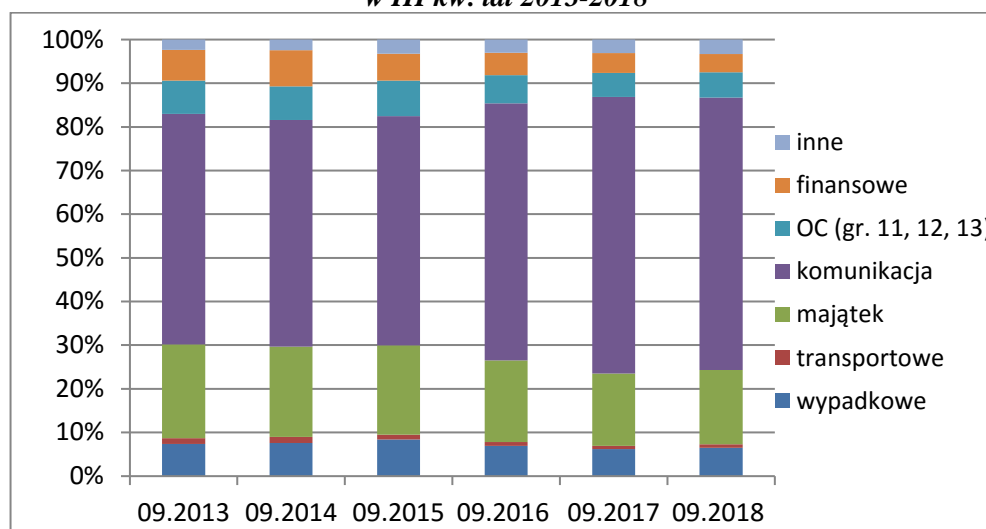
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu II

W strukturze pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych bezpośrednich w III kwartałach 2018 r. dominowały ubezpieczenia komunikacyjne (grupa 3 i 10), stanowiące łącznie 62,44% składki przypisanej brutto działu II z działalności bezpośredniej, przy czym udział grupy 10 (OC komunikacyjne) wyniósł 40,63%, natomiast grupy 3 (auto-casco) – 21,81%. Udział ubezpieczeń komunikacyjnych zmniejszył się o 0,93 pkt. proc. w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia majątkowe (grupa 8 i 9), które stanowiły łącznie 16,99% składki (wzrost udziału o 0,38 pkt. proc). Na kolejnych miejscach znajdowały się ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 1 i 2) o udziale 6,49% (wzrost udziału o 0,31 pkt. proc), następnie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (grupy 11, 12, 13) o udziale 5,75% (wzrost o 0,29 pkt. proc.) oraz ubezpieczenia finansowe (grupa 14, 15, 16) o udziale 4,16%, gdzie nastąpiło zmniejszenie udziału o 0,40 pkt. proc.

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu II dominowały ubezpieczenia komunikacyjne stanowiące łącznie 62,44% składki działu

Wykres 5. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w III kw. lat 2013-2018

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.1.2. Przychody z działalności lokacyjnej

Przychody z działalności lokacyjnej ogółem za III kwartały 2018 r. wyniosły 8,16 mld zł, co stanowiło spadek o 24,17% (tj. o 2,60 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r.

Na przychody z działalności lokacyjnej ogółem w okresie III kwartałów 2018 r. składają się przychody z lokat (69,28%) oraz niezrealizowane zyski z lokat (30,72%). W strukturze zaś samych przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń ogółem dominują przychody z udziałów i akcji w jednostkach podporządkowanych (36,72%) oraz przychody z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu (35,68%).

W dziale I największą pozycją w przychodach z działalności lokacyjnej były niezrealizowane zyski z lokat, które stanowiły 49,95% przychodów z działalności lokacyjnej działu I, natomiast w dziale II były to przychody z udziałów i akcji w jednostkach podporządkowanych, które stanowiły 49,93% przychodów z działalności lokacyjnej działu II.

W dziale I przychody z działalności lokacyjnej w porównaniu z III kwartałami 2017 r. spadły o 37,81%, tj. o 2,76 mld zł, na co najistotniejszy wpływ miało zmniejszenie wyniku dodatniego z realizacji lokat (o 1,52 mld zł).

W dziale II przychody z działalności lokacyjnej w porównaniu z III kwartałami 2017 r. wzrosły o 4,51%, tj. o 0,16 mld zł, na co znaczący wpływ miał wzrost przychodów z udziałów i akcji w jednostkach podporządkowanych (o 0,27 mld zł).

Przychody z działalności lokacyjnej sektora ubezpieczeń spadły o 24,17% w porównaniu z III kw. 2017 r.

**Tabela 3. Zestawienie przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń
(w mln zł) w III kw. 2017 i 2018 r.**

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	09.2017	09.2018	Zmiana w %	Zmiana	09.2017	09.2018	Zmiana w %	Zmiana
Razem	7 292,52	4 535,31	-37,81%	-2 757,21	3 468,47	3 624,82	4,51%	156,35
I. Przychody z lokat	3 842,40	2 270,04	-40,92%	-1 572,36	3 092,51	3 383,62	9,41%	291,10
1. Przychody z lokat w nieruchomości	2,03	2,01	-0,88%	-0,02	15,39	14,21	-7,71%	-1,19
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	158,57	266,35	67,96%	107,77	1 542,37	1 818,30	17,89%	275,93
2.1. z udziałów i akcji	158,57	266,35	67,96%	107,77	1 537,29	1 809,90	17,73%	272,61
2.2. z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00	0,00%	0,00	5,08	8,35	64,23%	3,26
2.3. z pozostałych lokat	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,06	1 394,99%	0,05
3. Przychody z innych lokat finansowych	1 644,87	1 484,64	-9,74%	-160,22	907,95	1 059,20	16,66%	151,24
3.1. z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	383,00	298,19	-22,14%	-84,81	26,80	17,45	-34,88%	-9,35
3.2. z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 111,34	1 040,96	-6,33%	-70,38	855,26	976,11	14,13%	120,84
3.3. z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	134,58	115,12	-14,46%	-19,46	11,47	5,15	-55,11%	-6,32
3.4. z pozostałych lokat	15,94	30,37	90,53%	14,43	14,42	60,49	319,42%	46,07
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	3,75	0,98	-73,96%	-2,77	7,25	17,29	138,57%	10,04
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	2 033,18	516,07	-74,62%	-1 517,12	619,55	474,63	-23,39%	-144,92
II. Niezrealizowane zyski z lokat	3 450,12	2 265,27	-34,34%	-1 184,85	375,95	241,20	-35,84%	-134,75

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2. Koszty zakładów ubezpieczeń

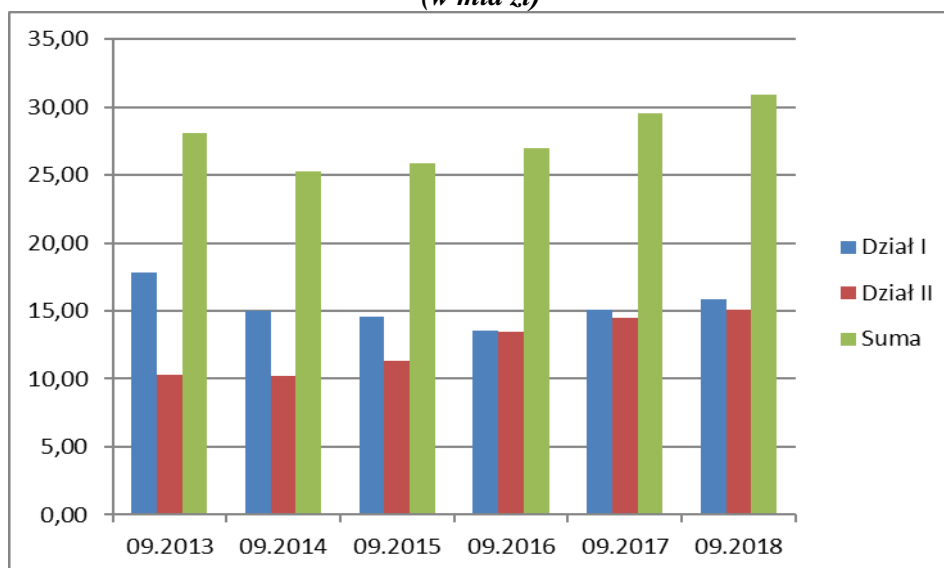
Łączne koszty zakładów ubezpieczeń w okresie III kwartałów 2018 r. wyniosły 53,64 mld zł. W strukturze kosztów dominowały odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto (57,69% łącznych kosztów) oraz łączne koszty akwizycji i koszty administracyjne (22,18% łącznych kosztów).

2.2.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone

Główną pozycję kosztów zakładów ubezpieczeń stanowiły koszty odszkodowań i świadczeń wynikających z umów ubezpieczenia. W okresie III kwartałów 2018 r. zakłady ubezpieczeń wypłaciły w ujęciu brutto 30,94 mld zł odszkodowań i świadczeń wraz z kosztami likwidacji szkód i windykacji

regresów. W porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wartość ta zwiększyła się o 1,35 mld zł, czyli o 4,56%.

Wykres 6. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w III kw. lat 2013-2018
(w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

W dziale I w ciągu III kwartałów 2018 r. wypłacone zostały odszkodowania i świadczenia brutto w wysokości 15,88 mld zł (51,34% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), co stanowi kwotę o 0,77 mld zł (o 5,12%) wyższą, niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

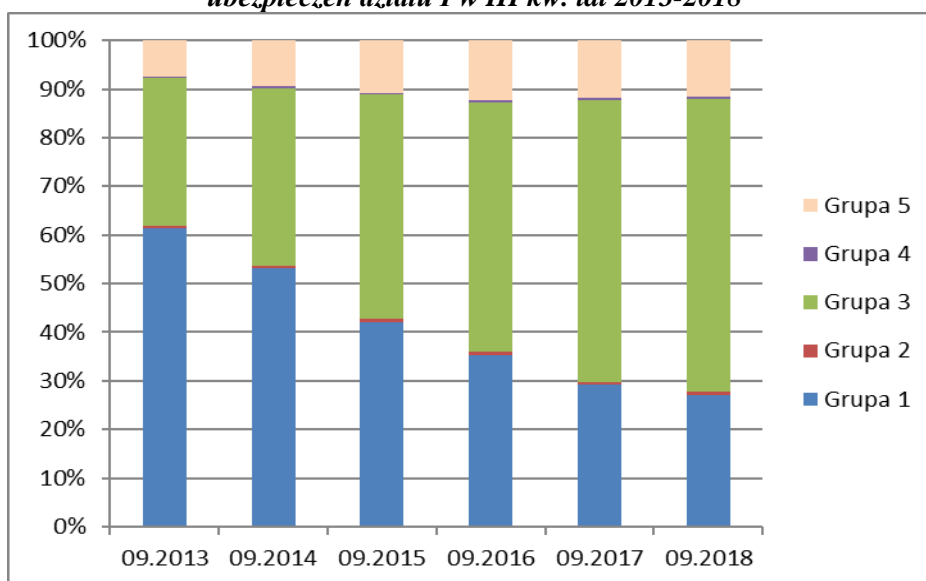
Z punktu widzenia poszczególnych grup ubezpieczeń wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto spowodowany był wyższymi wypłatami w ramach grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) – o 0,77 mld zł, tj. o 8,75%, z poziomu 8,80 mld zł do poziomu 9,57 mld zł.

Spadek wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych nastąpił w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,07 mld zł, tj. 1,62% z kwoty 4,38 mld zł do kwoty 4,31 mld zł.

W strukturze odszkodowań i świadczeń wypłaconych z działalności bezpośredniej w dziale I udział grupy 3 wyniósł 60,26%, zaś grupy 1 – 27,14%.

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale I wzrosła o 5,12% w porównaniu z III kw. 2017 r.

Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2013-2018

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto w porównaniu z III kwartałami 2017 r. odnotowano w 14 zakładach, zaś spadek w 12 zakładach działu I.

■ Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W dziale II w ciągu III kwartałów 2018 r. wypłacone zostały odszkodowania i świadczenia brutto w wysokości 15,06 mld zł (48,66% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), co stanowi kwotę o 0,57 mld zł (o 3,96%) wyższą niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Najwyższe odszkodowania i świadczenia działu II wypłacono z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych, czyli grupy 10 (6,60 mld zł) oraz grupy 3 (3,66 mld zł). Udział obu grup w odszkodowaniach i świadczeniach z tytułu działalności bezpośredniej działu II jest bardzo duży – dla grupy 10 wyniósł 46,30%, a dla grupy 3 – 25,66%.

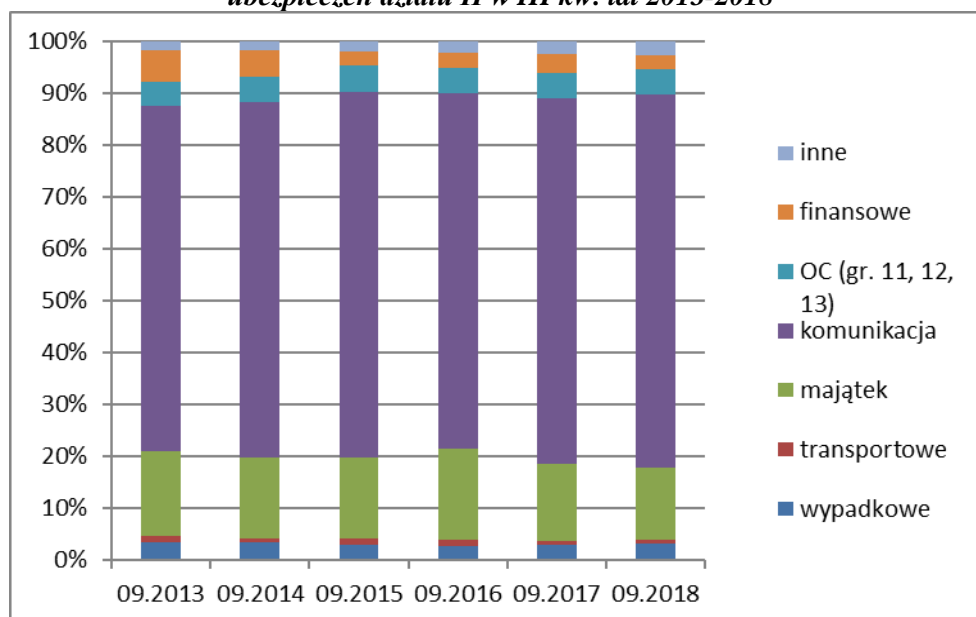
Biorąc pod uwagę poszczególne grupy ubezpieczeń wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto spowodowany był przede wszystkim większymi wypłatami w grupie 3 (auto-casco) – o 0,31 mld zł, tj. o 9,42% z poziomu 3,34 mld zł do poziomu 3,66 mld zł oraz w grupie 10 (OC komunikacyjne) – o 0,26 mld zł, tj. o 4,16%, z poziomu 6,33 mld zł do poziomu 6,60 mld zł.

Spadki wypłaconych odszkodowań i świadczeń brutto dotyczyły siedmiu grup, w tym największe miały miejsce w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) – o 0,18 mld zł, tj. o 15,08%, z poziomu 1,22 mld

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II wzrosła o 3,96% w porównaniu z III kw. 2017 r.

zł do poziomu 1,04 mld zł oraz w grupie 16 (ubezpieczenia ryzyk finansowych) – o 0,15 mld zł, tj. 65,14%, z poziomu 0,23 mld zł do poziomu 0,08 mld zł.

Wykres 8. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2013-2018

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wskaźnik szkodowości na udziale własnym

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym wskazuje, jaką część składki zarobionej zakład ubezpieczeń przeznaczą na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

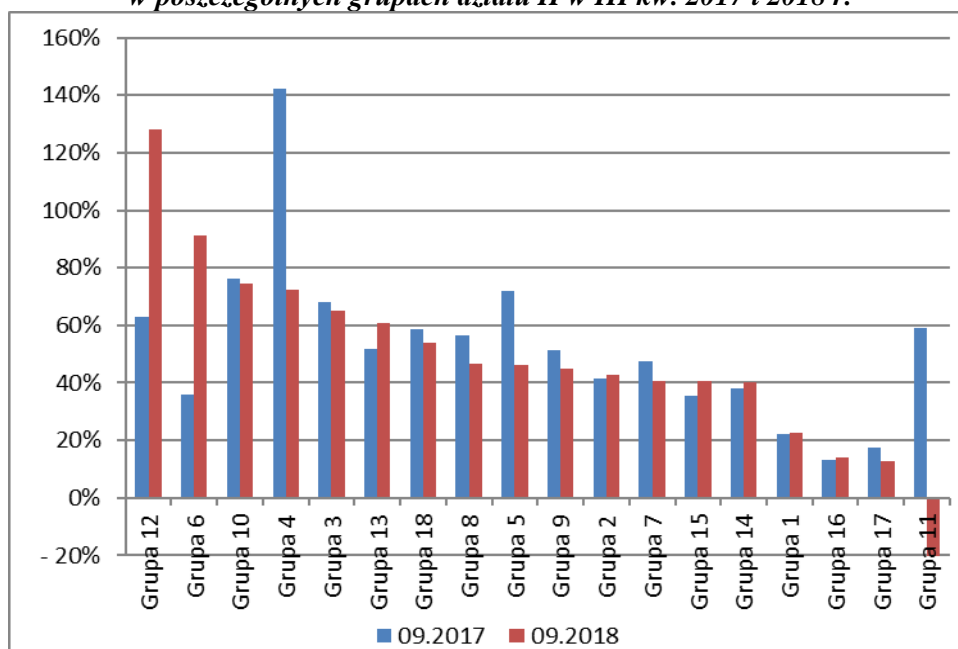
Wskaźnik szkodowości na udziale własnym działu II w okresie III kwartałów 2018 r. spadł w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku z 63,17% do 61,26%, tj. o 1,91 pkt. proc. Oznacza to, iż zakłady ubezpieczeń tego działu przeznaczyły na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia 61,26% składki zarobionej na udziale własnym.

Zakłady ubezpieczeń działu II na wypłatę odszkodowań i świadczeń przeznaczyły 61,26% składki zarobionej na udziale własnym

Kształtowanie się wskaźnika szkodowości w poszczególnych grupach ubezpieczeń przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w III kw. 2017 i 2018 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.2. Koszty działalności ubezpieczeniowej

Znaczącą pozycję wśród kosztów zakładów ubezpieczeń zajmują koszty działalności ubezpieczeniowej, które obejmują koszty akwizycji, koszty administracyjne oraz prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów (jako pomniejszenie kosztów akwizycji i administracyjnych).

W ciągu III kwartałów 2018 r. koszty działalności ubezpieczeniowej, po uwzględnieniu otrzymanych prowizji reasekuracyjnych, osiągnęły wartość 10,41 mld zł, co stanowiło wzrost w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 3,84%, tj. o 0,39 mld zł.

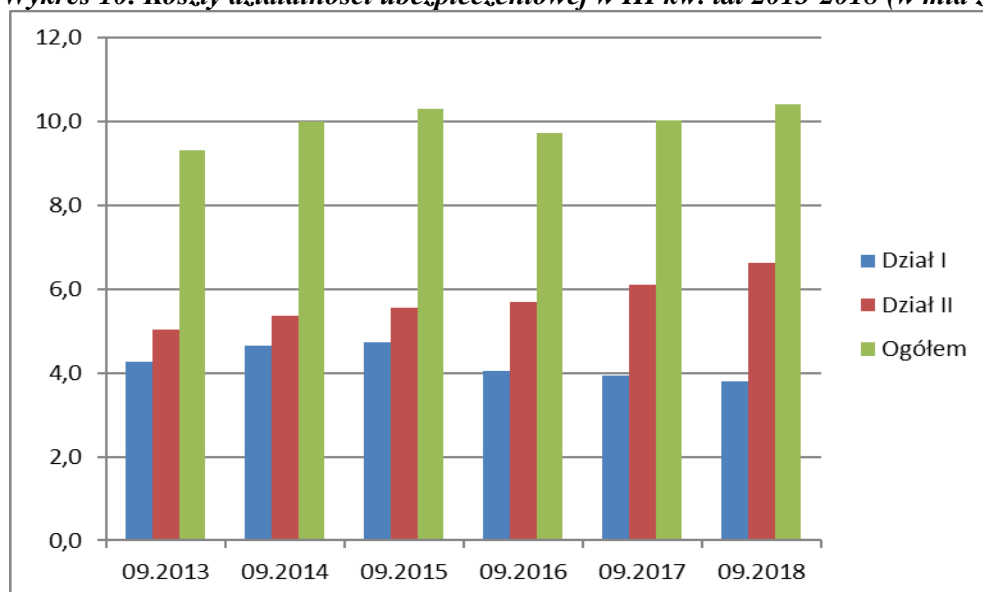
Koszty działalności ubezpieczeniowej wzrosły o 3,84%

Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 26,01 zł z każdych 100 zł składki zarobionej na udziale własnym (ok. 25,34 zł w III kw. 2017 r.). W ubezpieczeniach na życie koszty wyniosły ok. 23,38 zł na 100 zł składki (ok. 21,44 zł w III kw. 2017 r.), natomiast w ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych ok. 27,80 zł na 100 zł składki (ok. 8,72 zł w III kw. 2017 r.).

Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 26,01 zł z każdych 100 zł składki

Łącznie koszty administracyjne i akwizycji wyniosły w okresie III kwartałów 2018 r. 11,89 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wzrosły o 4,87%, tj. o 0,55 mld zł. W tym samym czasie składka przypisana brutto wzrosła o 0,33% porównując do analogicznego okresu 2017 r.

Wykres 10. Koszty działalności ubezpieczeniowej w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

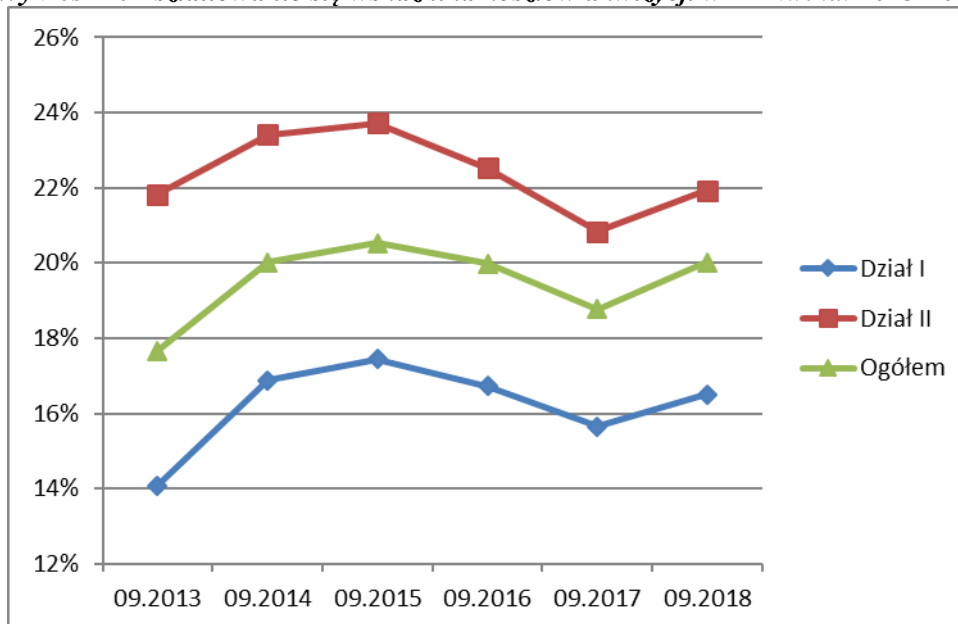
Koszty akwizycji obejmują m.in. wszelkie koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia (np. prowizje agencyjne, koszty badań lekarskich, koszty ekspertyz).

W III kwartałach 2018 r. koszty akwizycji w zakładach ubezpieczeń ogółem osiągnęły kwotę 9,26 mld zł i były wyższe o 6,23% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku (wzrost o 0,54 mld zł z kwoty 8,72 mld zł). Koszty akwizycji łącznie stanowiły 20,01% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń.

- Koszty akwizycji w dziale I wyniosły 2,71 mld zł (spadek o 0,17 mld zł z kwoty 2,88 mld zł, tj. o 5,80% w stosunku do III kw. 2017 r.) i stanowiły 16,51% składki przypisanej brutto działu I.
- Koszty akwizycji w dziale II wyniosły 6,56 mld zł (wzrost o 0,71 mld zł z kwoty 5,85 mld zł, tj. o 12,15% w stosunku do III kw. 2017 r.) i stanowiły 21,93% składki przypisanej brutto działu II.

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów akwizycji jako procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w III kw. lat 2013-2018

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

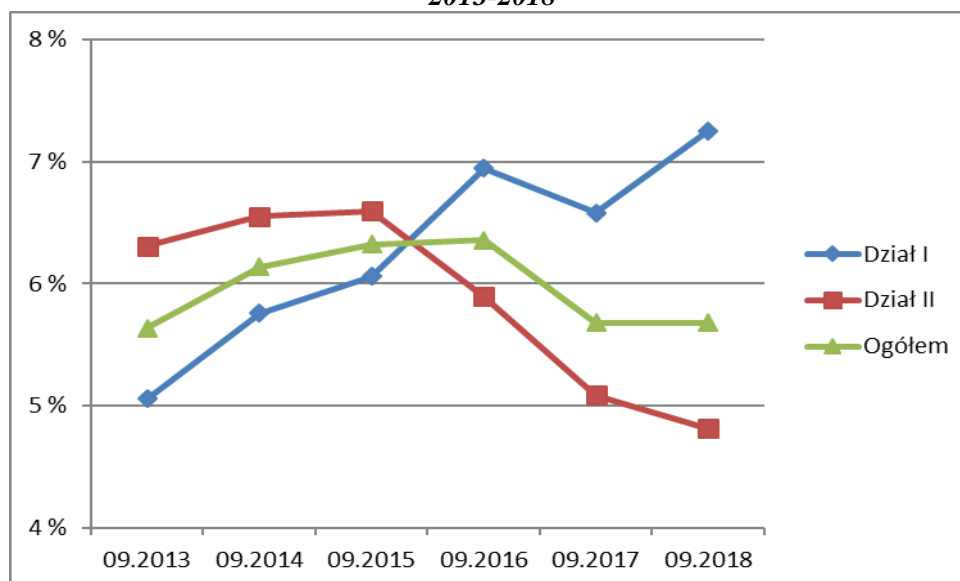
Koszty administracyjne obejmują koszty zarządu i administracji oraz ogólne koszty dotyczące działalności ubezpieczeniowej, takie jak: koszty utrzymania biur, koszty usług obcych, wynagrodzenia, koszty zużycia energii itp.

Koszty administracyjne sektora ubezpieczeń w okresie III kwartałów 2018 r. wyniosły 2,63 mld zł i były wyższe o 0,36% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku (wzrost o 0,01 mld zł, z kwoty 2,62 mld zł). Koszty te ogółem stanowiły 5,68% składki przypisanej brutto całego sektora ubezpieczeń (również 5,68% w III kw. 2017 r.).

- Koszty administracyjne w dziale I wyniosły 1,19 mld zł (spadek o 0,01 mld zł, z kwoty 1,20 mld zł, tj. o 1,12% w stosunku do III kw. 2017 r.), a ich udział w składce przypisanej brutto działu I wyniósł 7,26% (6,58% w III kw. 2017 r.).
- Koszty administracyjne w dziale II wyniosły 1,44 mld zł (wzrost o 0,02 mld zł, z kwoty 1,42 mld zł, tj. o 1,62% w stosunku do III kw. 2017 r.), a ich udział w składce przypisanej brutto działu II wyniósł 4,81% (5,08% w III kw. 2017 r.).

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów administracji jako procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 12. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w III kw. lat 2013-2018

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.3. Koszty związane z działalnością lokacyjną

Koszty związane z działalnością lokacyjną wszystkich zakładów ubezpieczeń w okresie III kwartałów 2018 r. wyniosły 4,95 mld zł, co stanowiło wzrost o 100,09% w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, kiedy to osiągnęły one wartość 2,47 mld zł.

W strukturze kosztów działalności lokacyjnej ogółem dominują niezrealizowane straty na lokatach, które stanowiły 74,50% kosztów oraz wynik ujemny z realizacji lokat, który stanowił 21,55% kosztów.

W dziale I koszty związane z działalnością lokacyjną na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosły 4,09 mld zł i zwiększyły się o 154,24%, tj. 2,48 mld zł w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku, na co znaczący wpływ miał wzrost pozycji niezrealizowane straty na lokatach (o 2,37 mld zł).

W dziale II koszty związane z działalnością lokacyjną na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosły 0,86 mld zł i zmniejszyły się o 0,37%, tj. o 0,003 mld zł w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku, na co znaczący wpływ miał spadek pozycji wynik ujemny z realizacji lokat (o 0,08 mld zł).

Koszty działalności lokacyjnej wzrosły o 100,09% w stosunku do III kw. 2017 r.

Tabela 4. Zestawienie kosztów związanych z działalnością lokacyjną zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kw. 2017 i 2018 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	09.2017	09.2018	Zmiana w %	Zmiana	09.2017	09.2018	Zmiana w %	Zmiana
Razem	1 607,21	4 086,12	154,24%	2 478,91	866,37	863,17	-0,37%	-3,20
I. Koszty działalności lokacyjnej	633,94	741,36	16,94%	107,42	552,94	520,94	-5,79%	-31,99
1. Koszty utrzymania nieruchomości	1,13	0,99	-12,55%	-0,14	12,16	11,52	-5,29%	-0,64
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	82,78	88,21	6,56%	5,43	43,14	71,20	65,06%	28,07
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	4,67	3,37	-27,77%	-1,30	3,60	20,25	462,55%	16,65
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	545,37	648,80	18,96%	103,43	494,04	417,98	-15,40%	-76,06
II. Niezrealizowane straty na lokatach	973,27	3 344,75	243,66%	2 371,49	313,43	342,22	9,19%	28,79

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3. Wyniki zakładów ubezpieczeń

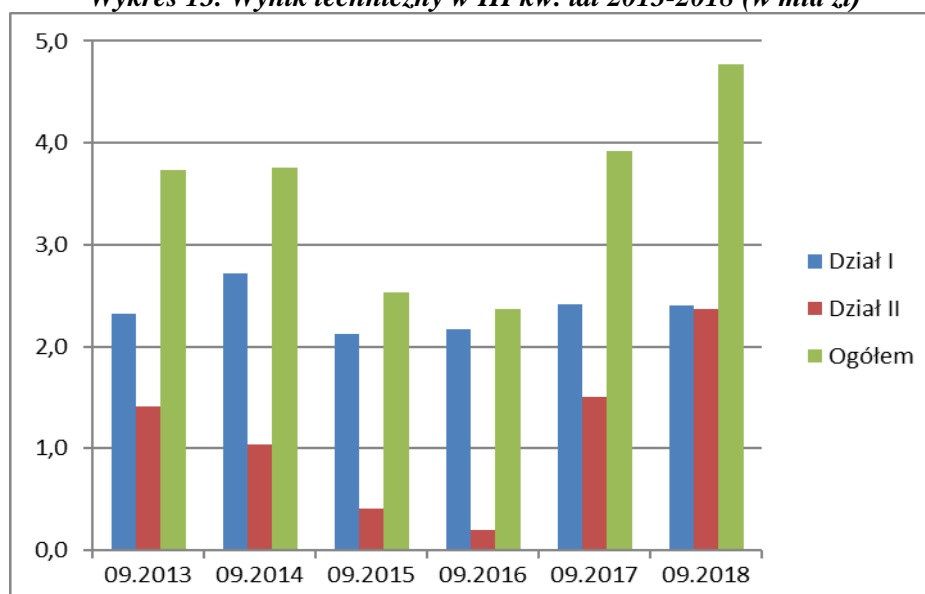
2.3.1. Wynik techniczny

Na koniec III kwartałów 2018 r. zakłady ubezpieczeń odnotowały zysk techniczny na poziomie 4,77 mld zł, co stanowiło wzrost o 21,62%, tj. o 0,85 mld zł w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku. Wpływ na tę zmianę miała głównie poprawa wyniku technicznego w dziale II, gdyż w dziale I odnotowano niewielki spadek wyniku technicznego (o 0,01 mld zł).

- W dziale ubezpieczeń na życie zysk techniczny wyniósł 2,41 mld zł (spadek o 0,47%, tj. o 0,01 mld zł w stosunku do III kw. 2017 r.).
- W dziale ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych zysk techniczny wyniósł 2,37 mld zł (wzrost o 57,07%, tj. o 0,86 mld zł w stosunku do III kw. 2017 r.).

Zysk techniczny sektora ubezpieczeń był o 21,62% wyższy niż w III kw. 2017 r.

Wykres 13. Wynik techniczny w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

W III kwartałach 2018 r. w dziale I nastąpił spadek zysku technicznego o 0,47% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku.

Biorąc pod uwagę wyniki w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o pogorszeniu zysku technicznego w dziale I zdecydował głównie spadek wyniku w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,12 mld zł, tj. 19,69% (z kwoty 0,59 mld zł do kwoty 0,47 mld zł). Pogorszenie wyniku technicznego w grupie 1 wynikało głównie z mniejszych przychodów z lokat, w szczególności ze spadku wyniku dodatniego z realizacji lokat (o 0,33 mld zł).

Poprawę wyniku technicznego w dziale I w stosunku do III kwartałów 2017 r. odnotowano w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) – o 0,08 mld zł, tj. 20,84%, (z kwoty 0,39 mld zł do kwoty 0,47 mld zł) oraz w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) – o 0,05 mld zł, tj. 3,94%, (z kwoty 1,39 mld zł do kwoty 1,44 mld zł).

W odniesieniu do grupy 3 (tj. grupy dominującej pod względem zarówno udziału w składce przypisanej, jak i w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I) trudno jednoznacznie konkludować odnośnie do rentowności tej grupy ubezpieczeń na podstawie wyników osiągniętych po III kwartałach 2018 r. Wartość aktywów UFK (tj. aktywów na rachunek i ryzyko ubezpieczającego, pozycja C bilansu) systematycznie maleje. Poziom aktywów UFK w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. zmalał o 9,30%, czyli 5,50 mld zł (tym tyle samo zmniejszyły się rezerwy UFK). W stosunku do danych na dzień 30 września 2017 r. poziom aktywów UFK na dzień 30 września 2018 r. zmalał o 5,87 mld zł. Spadek wielkości aktywów UFK

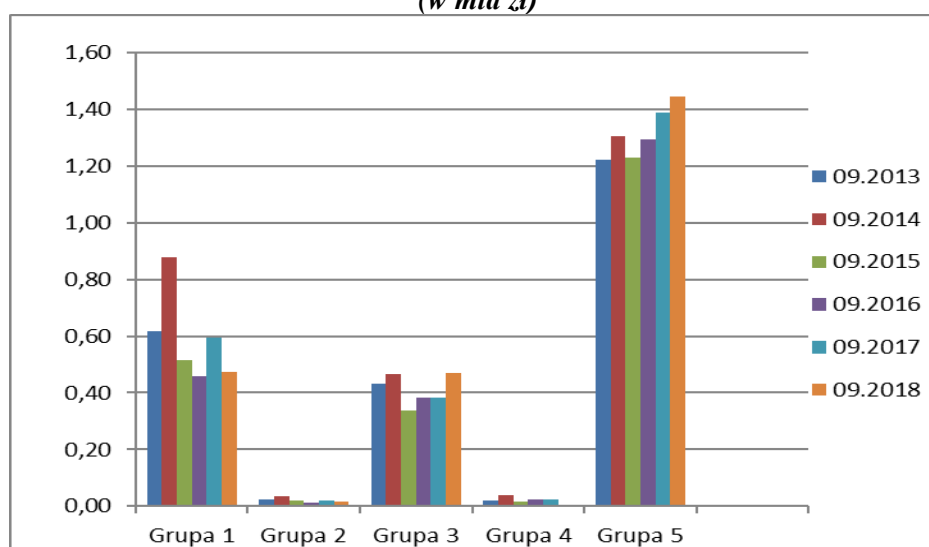
W dziale I nastąpił spadek wyniku technicznego o 0,47% w porównaniu z III kw. 2017 r.

związany jest zarówno z wykupami (częściowymi i całkowitymi), jak i niższym wolumenem sprzedaży ubezpieczeń z UFK, co jednocześnie ma wpływ na malejące w tej grupie ubezpieczeń zyski z działalności lokacyjnej.

Podsumowując, poprawa zysku technicznego w grupie 3 na koniec III kwartału 2018 r., pomimo istotnego zmniejszenia wyniku z działalności lokacyjnej w tej grupie ubezpieczeń – o 5,17 mld zł) oraz spadku składki zarobionej na udziale własnym – o 2,30 mld zł, spowodowana została zmniejszeniem rezerwy na rachunek i ryzyko ubezpieczającego, co wpłynęło odpowiednio na spadek wartość zmiany stanu rezerw UFK o 8,01 mld zł (spadek z poziomu 2,51 mld zł do poziomu - 5,49 mld zł). Niższe zyski z działalności lokacyjnej tłumaczyć można zarówno malejącym poziomem aktywów UFK, jak i samą rentownością lokat UFK, będącą pochodną rentowności rynkowych (w tym otwartych funduszy inwestycyjnych stanowiących aktywa UFK).

Zwiększenie zysku technicznego w grupie 5 wynikało głównie ze wzrostu składki zarobionej na udziale własnym o 0,19 mld zł oraz wzrostu zysku z działalności lokacyjnej o 1,94 mln zł.

Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W okresie III kwartałów 2018 r. w dziale II nastąpił wzrost zysku technicznego o 57,07% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku.

Biorąc pod uwagę wyniki w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o poprawie zysku działu II zdecydował wzrost wyników w czterech grupach: grupie 3 (autocasco) – o 0,28 mld zł, tj. 91,17% (z kwoty 0,31 mld zł do kwoty 0,59 mld zł), w grupie 10 (OC komunikacyjne) – o 0,23 mld zł, tj. 110,60% (z kwoty

W dziale II nastąpił wzrost wyniku technicznego o 57,07%

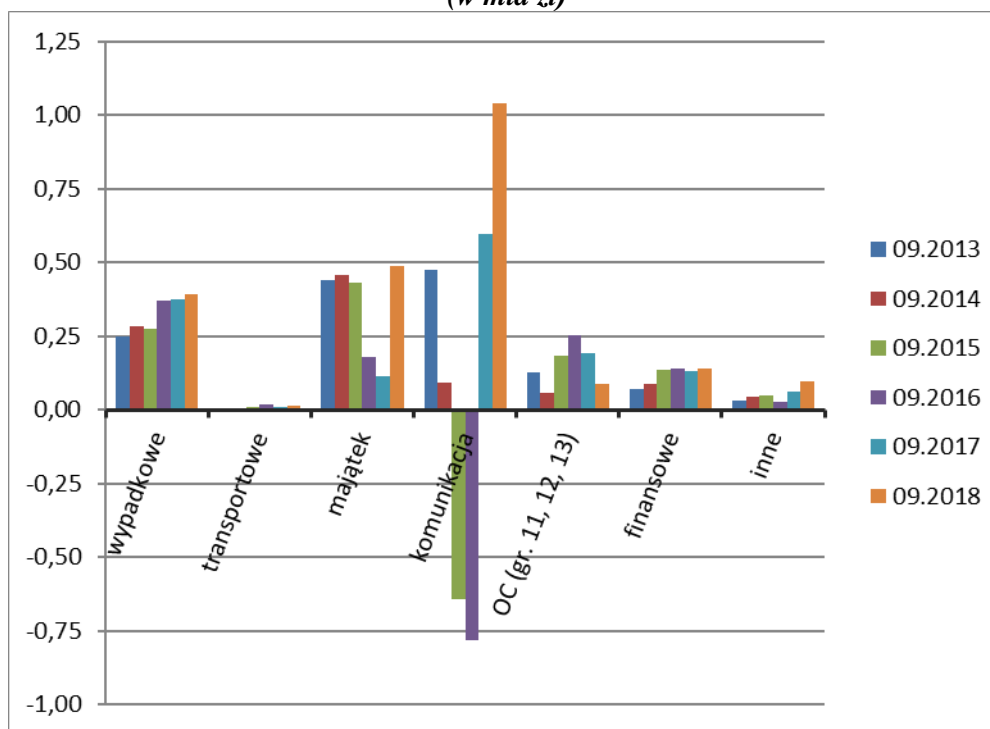
0,21 mld zł do kwoty 0,45 mld zł), w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) – o 0,17 mld zł, tj. 320,63% (z kwoty 0,05 mld zł do kwoty 0,23 mld zł) oraz w grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych) – o 0,15 mld zł, tj. 126,17% (z kwoty 0,12 mld zł do kwoty 0,26 mld zł).

Wzrost zysku technicznego w ubezpieczeniach komunikacyjnych spowodowany był głównie wzrostem składki przypisanej oraz zmniejszeniem zmiany stanu rezerw składek i na ryzyko niewygasłe brutto, czyli wyższą składką zarobioną na udziale własnym uzyskaną za III kwartały 2018 r. niż w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Wzrost zysku technicznego w grupie 9 wynikał głównie ze wzrostu składki przypisanej, natomiast wzrost zysku technicznego w grupie 8 wynikał przede wszystkim ze spadku odszkodowań i świadczeń wypłaconych na udziale własnym z uwzględnieniem zmiany stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym o 0,14 mld zł oraz wzrostu składki przypisanej.

Największe pogorszenie wyniku technicznego odnotowano w grupie 13 (OC ogólne) – o 0,10 mld zł, tj. 54,03% (z kwoty 0,19 mld zł do kwoty 0,09 mld zł), co wynikało głównie ze wzrostu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym (o 0,12 mld zł).

Wykres 15. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3.2. Wynik z działalności lokacyjnej

Należy zauważyć, że w przypadku zakładów ubezpieczeń na życie działalność lokacyjna jest ujęta w technicznym rachunku ubezpieczeń, więc omawiany powyżej wynik techniczny tego działu prezentuje zarówno wynik z działalności ubezpieczeniowej, jak i lokacyjnej.

Wynik z działalności lokacyjnej za III kwartały 2018 r. ogółem wyniósł 3,21 mld zł i zmniejszył się o 61,26% (z kwoty 8,29 mld zł), w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku. Zakłady ubezpieczeń wykazały odpowiednio: 0,45 mld zł zysku z działalności lokacyjnej w dziale I (spadek o 5,24 mld zł, tj. 92,10%) oraz 2,76 mld zł zysku z działalności lokacyjnej w dziale II (wzrost o 0,16 mld zł, tj. o 6,13%).

Tabela 5. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kw. 2017 i 2018 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	09.2017	09.2018	Zmiana w %	Zmiana w mln	09.2017	09.2018	Zmiana w %	Zmiana w mln
Wynik z działalności lokacyjnej	5 685,31	449,20	-92,10%	-5 236,12	2 602,10	2 761,65	6,13%	159,55
Przychody z działalności lokacyjnej (1)	7 292,52	4 535,31	-37,81%	-2 757,21	3 468,47	3 624,82	4,51%	156,35
Koszty związane z działalnością (2) lokacyjną	1 607,21	4 086,12	154,24%	2 478,91	866,37	863,17	-0,37%	-3,20

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń.

(1): Przychody z działalności lokacyjnej = Przychody z lokat + Nie zrealizowane zyski z lokat;

(2): Koszty związane z działalnością lokacyjną = Koszty działalności lokacyjnej + Nie zrealizowane straty na lokatach.

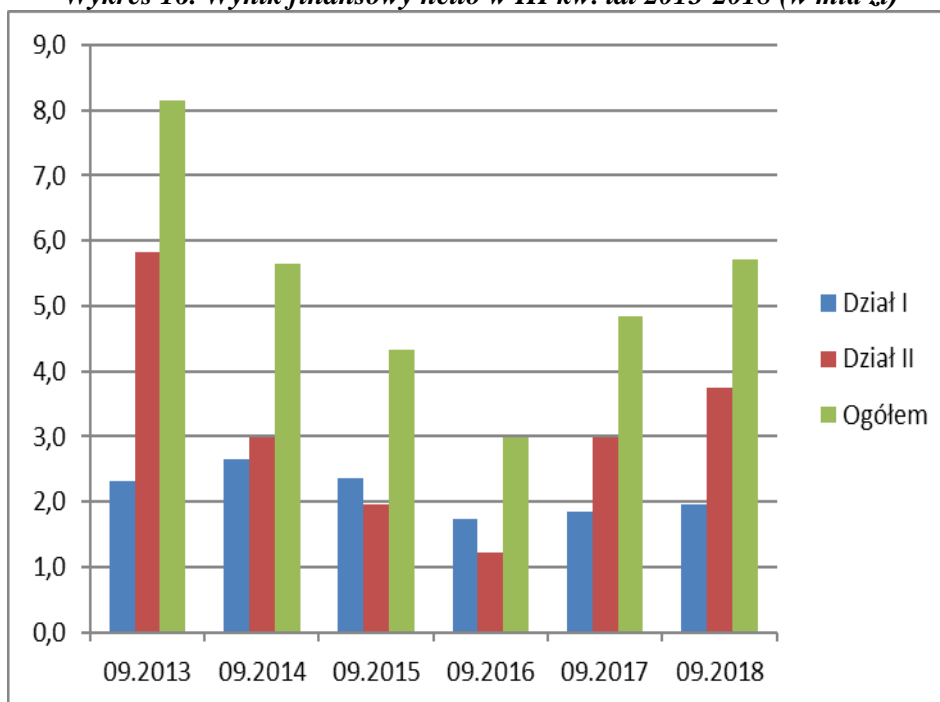
2.3.3. Wynik finansowy netto

W III kwartałach 2018 r. wynik finansowy netto sektora ubezpieczeń wyniósł 5,71 mld zł i wzrósł o 17,34%, tj. o 0,84 mld zł w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, przy czym wzrost odnotowano zarówno w dziale I, jak i w dziale II.

- Wynik finansowy netto działu I wyniósł 1,96 mld zł i w porównaniu z III kw. 2017 r. wzrósł o 5,63%, tj. o 0,10 mld zł.
- Wynik finansowy netto działu II osiągnął wartość 3,75 mld zł i w odniesieniu do III kw. 2017 r. wzrósł o 24,57%, tj. o 0,74 mld zł.

Wynik finansowy sektora ubezpieczeń wzrósł o 17,34% w porównaniu z III kw. 2017 r.

Wykres 16. Wynik finansowy netto w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wskaźniki rentowności

Wskaźniki rentowności obrazują relacje zachodzące pomiędzy wynikami finansowymi zakładu ubezpieczeń w odniesieniu do różnych kategorii ekonomicznych, mają więc za zadanie ocenę zysku osiągniętego z poniesionych nakładów. Wskaźniki rentowności określają wielkość wyniku finansowego (brutto lub netto) przypadającą na jednostkę zaangażowanych w zakładzie ubezpieczeń kapitałów własnych, aktywów ogółem, czy składki przypisanej brutto. W przypadku odnotowanego zysku określają stopę zwrotu ze środków będących w dyspozycji zakładu ubezpieczeń, bądź z działalności ubezpieczeniowej.

Tabela 6. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w III kw. 2018 r.

Nazwa wskaźnika ³	Ogółem	Dział I	Dział II
Ujęcie za ostatnie 9 miesięcy			
Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	12,34%	11,97%	12,54%
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)	15,77%	17,19%	15,11%
Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	2,91%	1,93%	3,97%
Ujęcie za ostatnie 12 miesięcy			
Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	10,61%	10,51%	10,68%
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)	18,45%	20,88%	17,32%
Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	3,37%	2,32%	3,37%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

³ Rentowność sprzedaży (ROS) - wskaźnik informuje o udziale wyniku finansowego netto w wartości składki przypisanej brutto.

Rentowność kapitałów własnych (ROE) - wskaźnik będący relacją wyniku finansowego netto do średniej wartości kapitałów własnych.

Rentowność aktywów (ROA) - wskaźnik stanowi relację wyniku finansowego netto do średniej wartości aktywów.

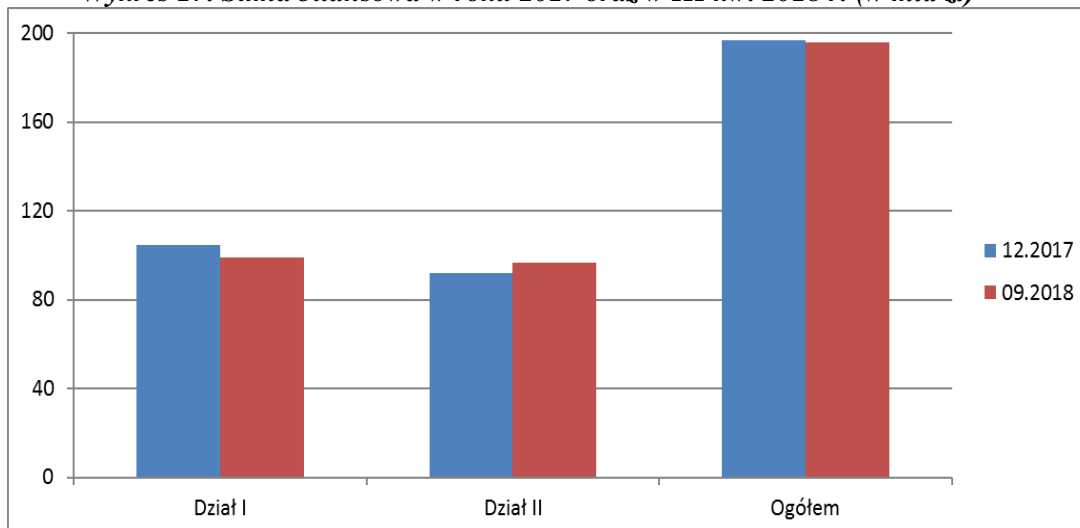
3. Bilans zakładów ubezpieczeń

3.1. Aktywa zakładów ubezpieczeń

Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosła 195,80 mld zł, w tym w dziale I: 99,12 mld zł, a w dziale II: 96,68 mld zł.

Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem wyniosły prawie 196 mld zł

Wykres 17. Suma bilansowa w roku 2017 oraz w III kw. 2018 r. (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Główną pozycją aktywów zakładów ubezpieczeń działu I i działu II są lokaty (pozycja B aktywów), stanowiące 59,76% sumy bilansowej działu I i działu II łącznie.

Główną pozycję aktywów zakładów ubezpieczeń stanowiły lokaty

Tabela 7. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w roku 2017 i III kw. 2018 r.

Wyszczególnienie	12.2017	09.2018	Zmiana (w %)	Zmiana (w mld zł)	Udział w dziale
Dział I	104,68	99,12	-5,31	-5,56	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	0,40	0,41	2,50	0,01	0,42 %
lokaty B	40,67	40,91	0,59	0,24	41,27 %
lokaty C	59,13	53,63	-9,30	-5,50	54,11 %
należności	0,99	0,99	-	0,00	1,00 %
inne składniki aktywów	0,63	0,55	-12,70	-0,08	0,56 %
rozliczenia międzyokresowe	2,84	2,62	-7,75	-0,22	2,64 %
Dział II	92,01	96,68	5,07	4,67	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	1,14	1,13	-0,88	0,02	1,17 %
lokaty B	72,16	76,10	5,46	5,66	78,72 %
należności	8,85	9,60	8,47	-0,61	9,93 %
inne składniki aktywów	1,66	1,34	-19,28	0,03	1,39 %
rozliczenia międzyokresowe	8,20	8,50	3,66	0,47	8,79 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.1.1. Lokaty zakładów ubezpieczeń

Lokaty bilansowe zakładów ubezpieczeń (z poz. B i C) na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosły 170,65 mld zł.

Wartość lokat z pozycji B aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosła 117,02 mld zł. Główną pozycję w strukturze lokat stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (60,12%), lokaty w jednostkach podporządkowanych (16,41%) oraz lokaty z tytułu udziałów, akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (14,50%).

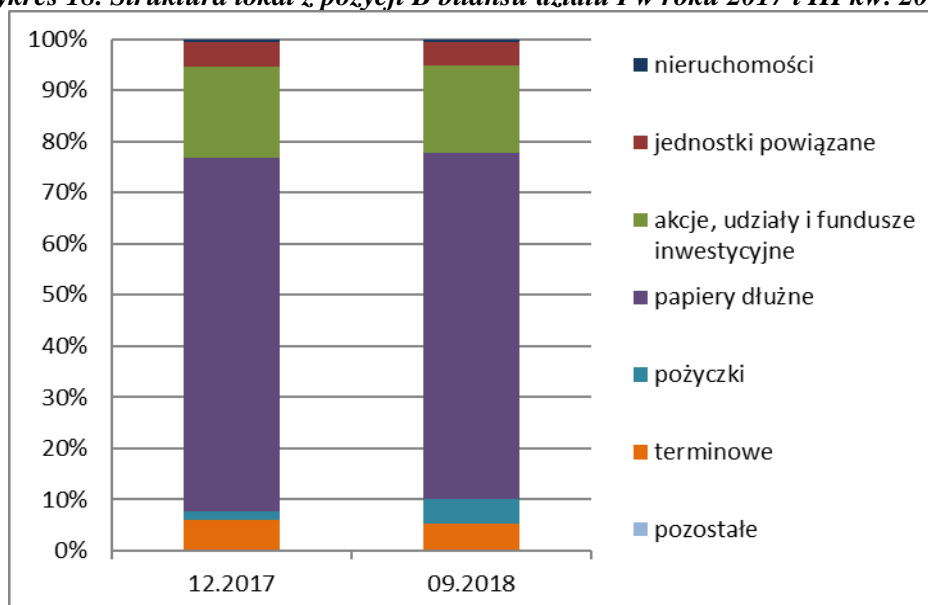
Odrębnie przedstawione zostały aktywa netto na rachunek i ryzyko ubezpieczającego (lokaty C bilansu) w dziale I.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

Lokaty z pozycji B aktywów

Na koniec III kwartałów 2018 r., lokaty z pozycji B aktywów działu I wyniosły 40,91 mld zł a ich udział w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł 41,27%. Największy udział w lokatach pozycji B działu I stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (67,63%) oraz udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (17,03%).

Wykres 18. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w roku 2017 i III kw. 2018 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Lokaty z pozycji C aktywów

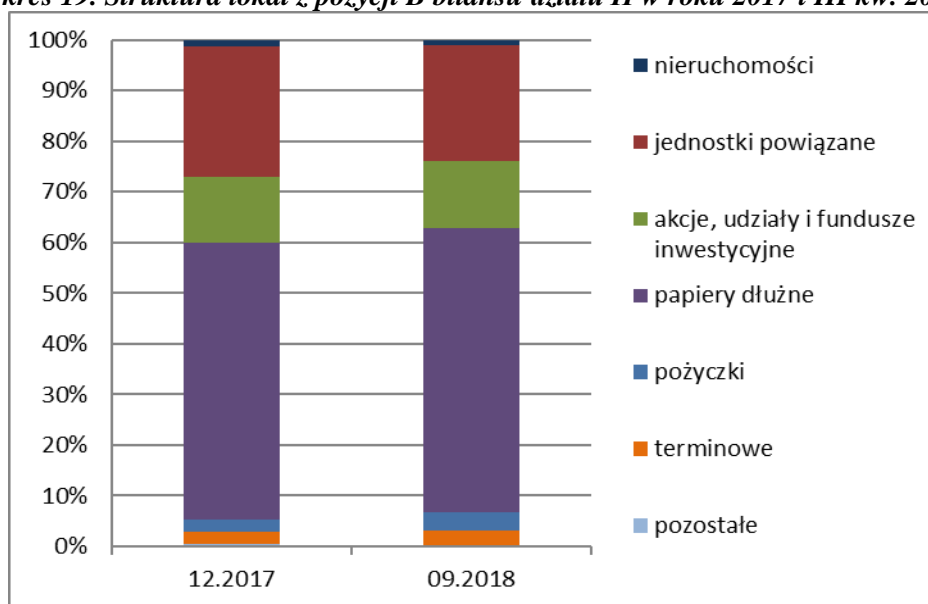
Na koniec III kwartałów 2018 r., aktywa netto na rachunek i ryzyko ubezpieczającego (lokaty C bilansu) wynosiły 53,63 mld zł, a ich udział w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł 54,11%.

■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wartość lokat z pozycji B aktywów na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosła 76,10 mld zł, a ich udział lokat B w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 78,72%.

Największy udział w lokatach pozycji B aktywów stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (56,08%), lokaty w jednostkach podporządkowanych (22,80%) oraz udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (13,14%).

Wykres 19. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w roku 2017 i III kw. 2018 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2. Pasywa zakładów ubezpieczeń

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowią rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia oraz kapitały własne. Udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym w sumie bilansowej w III kwartałach 2018 r. wyniósł 68,91%, przy czym w dziale I osiągnął aż 83,55%, a w dziale II - 53,90%.

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowiły rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto oraz kapitały własne

Tabela 8. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w roku 2017 i III kw. 2018 r.

Wyszczególnienie	12.2017	09.2018	Zmiana (w%)	Zmiana (w mld zł)	Udział w dziale
Dział I	104,68	99,12	-5,31	-5,56	100,00 %
kapitały własne	11,93	10,92	-8,47	-1,01	11,01 %
zobowiązania podporządkowane	0,01	0,00	-100,00	-0,01	0,00 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	88,45	82,82	-6,37	-5,63	83,55 %
oszacowane regresy i odzyski	0,00	0,00	-	0,00	0,00 %
pozostałe rezerwy	1,43	1,20	-16,08	-0,23	1,21 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	0,18	0,14	-22,22	-0,04	0,15 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	2,16	3,60	66,67	1,44	3,64 %
rozliczenia międzyokresowe	0,50	0,43	-14,00	-0,07	0,44 %
Dział II	92,01	96,68	5,08	4,67	100,00 %
kapitały własne	24,65	24,98	1,34	0,33	25,84 %
zobowiązania podporządkowane	2,99	2,97	-0,67	-0,02	3,07 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	48,76	52,11	6,87	3,35	53,90 %
oszacowane regresy i odzyski	0,38	0,41	7,89	0,03	0,43 %
pozostałe rezerwy	1,33	1,39	4,51	0,06	1,44 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1,32	0,99	-25,00	-0,33	1,02 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	10,17	11,71	15,14	1,54	12,12 %
rozliczenia międzyokresowe	3,18	2,93	-7,86	-0,25	3,03 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

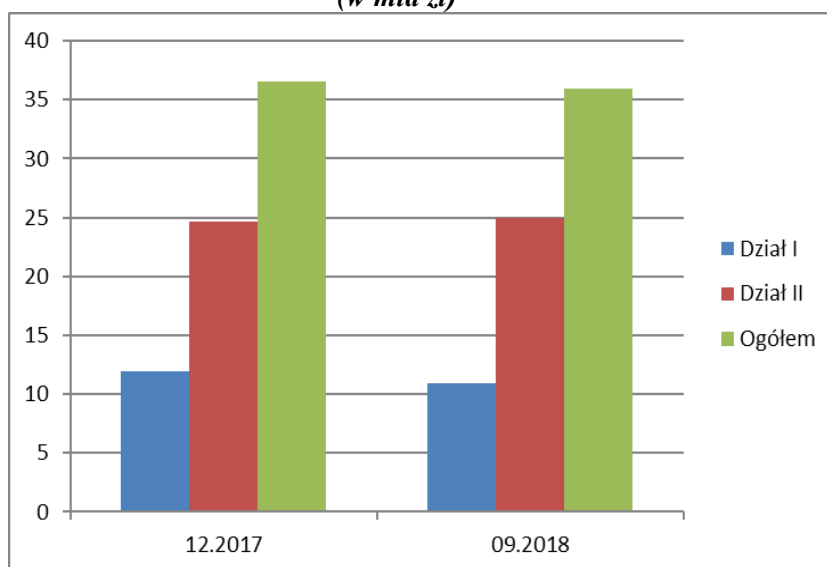
3.2.1. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń

Drugą, co do wielkości pozycją w strukturze pasywów były kapitały własne, które na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosły 35,90 mld zł. Ich udział w pasywach wyniósł 18,34% (w dziale I - 11,01%, a w dziale II - 25,84%).

- Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń na życie na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosła 10,92 mld zł.
- Wartość kapitałów własnych zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosła 24,98 mld zł.

Wartość kapitałów własnych ogółem wyniosła prawie 36 mld zł

Wykres 20. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w roku 2017 i w III kw. 2018 r.
(w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Kapitał podstawowy zakładów ubezpieczeń na dzień 30 września 2018 r. stanowił 17,36% kapitałów własnych.

Na koniec III kwartału 2018 r. dwa zakłady ubezpieczeń wykazały wzrost kapitału podstawowego na łączną kwotę 8,51 mln zł.

■ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosła 4,02 mld zł (1,77 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu I oraz 2,25 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu II), co stanowiło 64,45% łącznych kapitałów podstawowych sektora ubezpieczeń (odpowiednio: 60,63% w dziale I oraz 67,81% w dziale II).

W bezpośrednich inwestycjach zagranicznych dominował kapitał austriacki i niemiecki

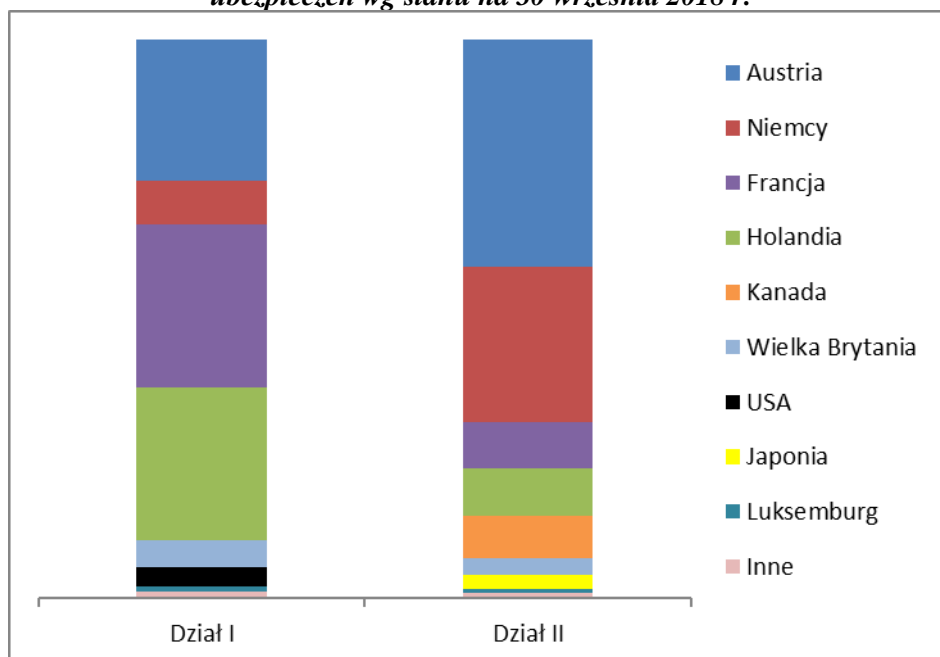
Zagraniczny kapitał ma dominującą pozycję w przypadku 39 krajowych zakładów ubezpieczeń (19 w dziale I i 20 w dziale II).

Ze względu na pochodzenie kapitału zagranicznego, wśród inwestorów z 13 krajów dominował kapitał austriacki (inwestycje w 8 zakładach ubezpieczeń o łącznej wartości 1,37 mld zł, co stanowiło 33,75% wartości inwestycji zagranicznych). Wysoki był również udział kapitału niemieckiego (inwestycje w 12 zakładach ubezpieczeń na kwotę 0,77 mld zł, co stanowiło 19,04% wartości inwestycji zagranicznych), francuskiego (inwestycje w 6 zakładach wynoszące 0,70 mld zł – 17,50% inwestycji zagranicznych) oraz holenderskiego (inwestycje w 5 zakładach wynoszące 0,68 mld zł – 16,86% inwestycji zagranicznych).

Inwestorzy z trzech krajów zaangażowani w jedenastu zakładach ubezpieczeń uzyskali prawie 82,0% udziału wszystkich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń działu I. Był to kapitał francuski (29,15%), holenderski (27,50%) i austriacki (25,12%). W dziale II inwestorzy z dwóch krajów (inwestycje w dwunastu zakładach ubezpieczeń) uzyskali prawie 70,0% udziału inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym. Był to kapitał austriacki (40,54%) i niemiecki (27,84%).

Wykres 21. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń wg stanu na 30 września 2018 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto

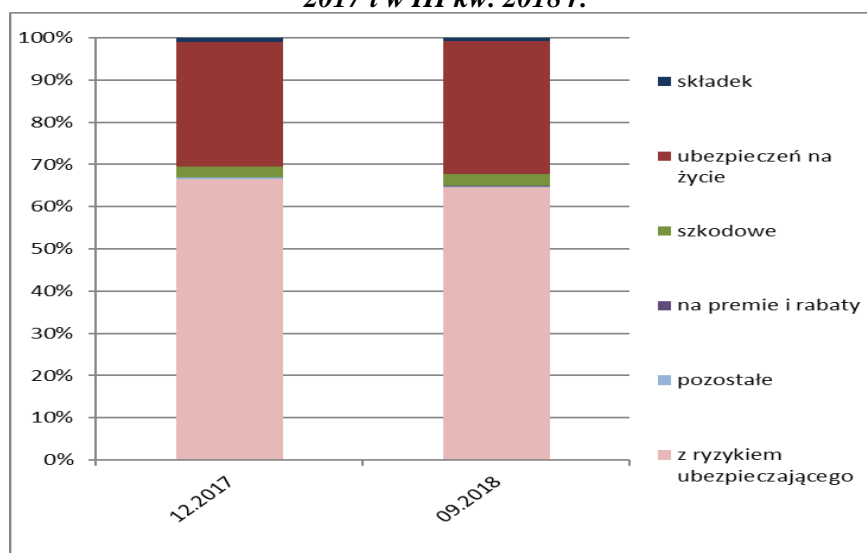
Na koniec III kwartałów 2018 r. wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto dla celów rachunkowości zakładów ubezpieczeń wyniosła 147,50 mld zł.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń na życie na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosła 83,14 mld zł.

Na dzień 30 września 2018 r. w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń działu I dominującą pozycję zajmowały rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający oraz rezerwy ubezpieczeń na życie, wynoszące odpowiednio 64,47% oraz 31,42% rezerw.

Wykres 22. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w roku 2017 i w III kw. 2018 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

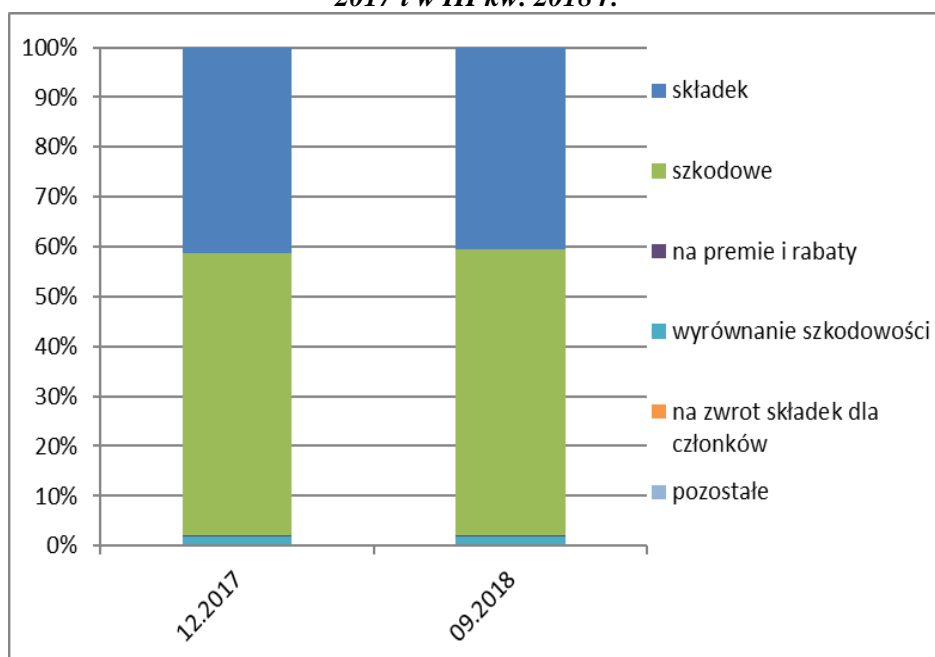
■ Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto na koniec III kwartałów 2018 r. wyniosła 64,36 mld zł.

W strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II, na dzień 30 września 2018 r. dominującą pozycję zajmowały rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia (rezerwy szkodowe) oraz rezerwa składek łącznie z rezerwą na pokrycie ryzyka niewygasłego, wynoszące odpowiednio 57,41% oraz 40,52%.

W dziale II w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych najwyższy udział posiadała rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Wykres 23. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II w roku 2017 i w III kw. 2018 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.3. Wybrane pozycje bilansowe dla celów wypłacalności

Na koniec III kwartałów 2018 r. wartość aktywów sektora ubezpieczeń, wyliczonych przy zastosowaniu metod wyceny stosowanych dla celów wypłacalności wyniosła 195,77 mld zł.

W strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń ogółem najwyższy udział (66,68%) miały lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym). Ich udział w dziale I wyniósł 47,29%, a w dziale II aż 86,41%. Największy udział w tych lokatach zanotowały dłużne papiery wartościowe - 60,98%.

W strukturze zobowiązań obu działów 81,39% stanowiły rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto wyznaczone zgodnie z zasadami dla celów wypłacalności. Wśród rezerw najwyższy udział 34,98% miały rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym.

Tabela 9. Wybrane pozycje bilansowe dla celów wypłacalności (w mld zł)

Wyszczególnienie	Dział I			Dział II		
	12.2017	09.2018	Różnica	12.2017	09.2018	Różnica
Aktywa	104,17	98,74	-5,43	94,24	97,03	2,79
Lokaty (poz. B)	46,32	46,69	0,37	81,48	83,84	2,36
Zobowiązania	76,24	71,86	-4,38	55,38	58,24	2,86
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	68,78	63,47	-5,31	40,68	42,42	1,74

Źródło: Kwartalne dane i informacje do celów nadzoru - zakłady ubezpieczeń

■ Porównanie wybranych pozycji bilansowych dla celów wypłacalności i rachunkowości

Dokonując porównania zmian zagregowanej wartości aktywów sektora ubezpieczeń, wyliczonych przy zastosowaniu metod wyceny stosowanych dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) z aktywami ustalonymi wg zasad dla celów rachunkowości, należy wskazać, iż na koniec III kwartałów 2018 r. wartość aktywów dla celów wypłacalności zmniejszyła się zaledwie o kwotę 0,03 mld zł. W przypadku zakładów ubezpieczeń działu I wartość aktywów wg zasad Wypłacalności II była niższa w stosunku do wartości statutowej o 0,39% (o 0,38 mld zł) tymczasem w dziale II wzrosła o 0,37% (o 0,36 mld zł).

Wartość aktywów ustalonych wg zasad Wypłacalności II jest niższa zaledwie o 0,03 mld zł w stosunku do wartości aktywów ustalonych wg zasad rachunkowości

- Wartość lokat (innych niż Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający) sektora ubezpieczeń, wyznaczonych zgodnie z zasadami Wypłacalności II, w porównaniu do wartości lokat ustalonych według zasad wyceny dla celów rachunkowości na 2018 r. była wyższa o 11,54%, tj. o kwotę 13,51 mld zł. Wyższą wartość lokat wykazały zarówno zakłady ubezpieczeń na życie (o 14,11%, tj. o 5,77 mld zł), jak również zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (o 10,16%, tj. o 7,74 mld zł).
- Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto wyznaczonych zgodnie z zasadami dla celów wypłacalności na dzień 30 września 2018 r., w porównaniu do wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości jest niższa o 27,95%, tj. o kwotę 41,07 mld zł. Niższa wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności może wynikać z takich czynników jak: uwzględniania wszystkich prognozowanych wpływów (m.in. przyszłych składek) i wpływów podczas trwania ubezpieczenia, dyskontowania przepływów pieniężnych z ubezpieczeń majątkowo-osobowych (innych niż świadczenia w formie rent z działu II) czy braku stosowania dolnego ograniczenia wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w wysokości gwarantowanej wartości wykupu (dla rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów

rachunkowości nie może to być wartość mniejsza gwarantowanej wartości wykupu). Wartość rezerw dla celów wypłacalności w dziale I była mniejsza niż rezerw dla celów rachunkowości o 19,67 mld zł, a w dziale II o 21,40 mld zł.

Tabela 10. Porównanie wybranych pozycji bilansowych zakładów ubezpieczeń według różnych zasad rachunkowych na dzień 30 września 2018 roku (w mld zł)

Wyszczególnienie	Dla celów rachunkowości	Dla celów wypłacalności	Różnica
Aktywa			
Dział I	99,12	98,74	-0,38
Dział II	96,68	97,03	0,36
Ogółem	195,80	195,77	0,03
Lokaty z pozycji B			
Dział I	40,91	46,68	5,77
Dział II	76,10	83,84	7,73
Ogółem	117,02	130,52	13,51
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe			
Dział I	83,14	63,47	-19,67
Dział II	63,82	42,42	-21,40
Ogółem	146,96	105,89	-41,07

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń oraz kwartalne dane i informacje do celów nadzoru - zakłady ubezpieczeń

3.4. Struktura środków własnych

Zgodnie z art. 240 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, środki własne zakładu ubezpieczeń i zakładu reasekuracji stanowią sumę podstawowych środków własnych oraz uzupełniających środków własnych. Jednak środki własne krajowych zakładów ubezpieczeń i reasekuracji działających w Polsce składają się wyłącznie z podstawowych środków własnych. Uwzględniając cechy jakościowe określone w art. 245 ust. 2 ww. ustawy, środki własne kwalifikowane są do trzech kategorii, przy czym kategoria 1, to środki własne o najwyższej jakości.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

W strukturze dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w dziale I dominują podstawowe środki własne kategorii 1 – nieograniczone, które według stanu na 30 września 2018 r. stanowiły 99,70% łącznych dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR.

W 21 zakładach ubezpieczeń działu I środki własne kategorii 1 – nieograniczone – stanowiły 100%.

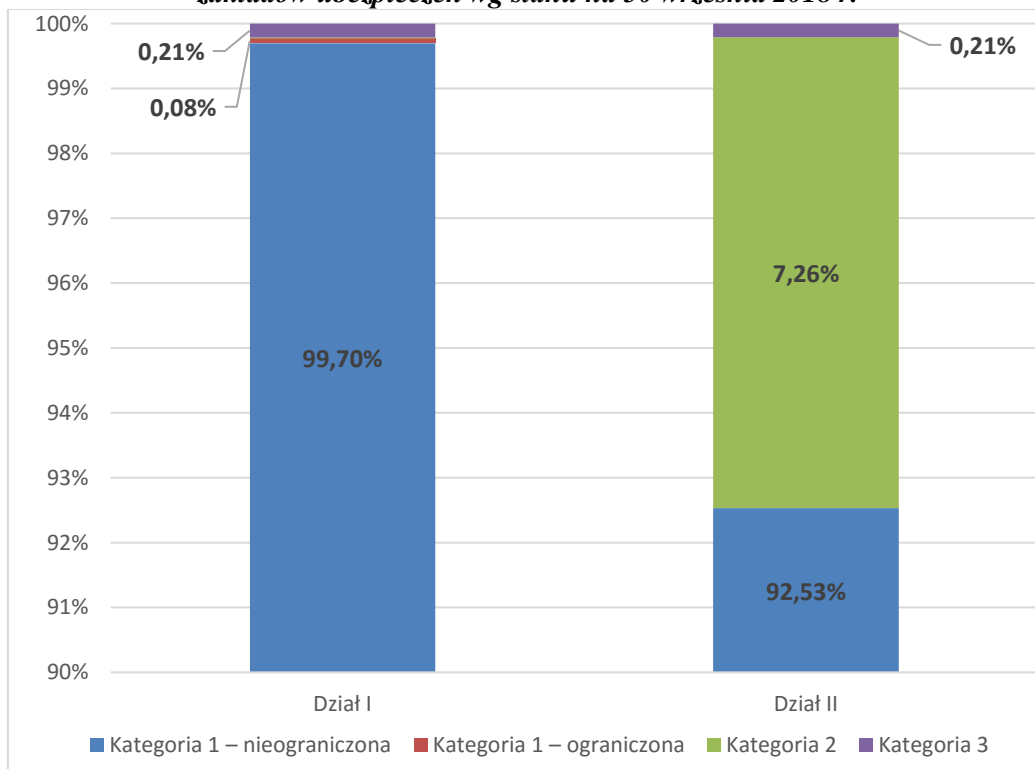
■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

W strukturze dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w dziale II najwyższy udział mają podstawowe środki własne kategorii 1 – nieograniczone, które według stanu na 30 września 2018 r. stanowiły 92,53% łącznych dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR.

W 14 zakładach ubezpieczeń działu II dopuszczone środki własne na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) były w 100% podstawowymi środkami własnymi kategorii 1 – nieograniczonymi.

Podstawowe środki własne kategorii 2 występowały w 13 zakładach ubezpieczeń działu II i stanowiły 7,26% sumy dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR. Składały się na nie wyłącznie zobowiązania podporządkowane.

Wykres 24. Struktura dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR dla zakładów ubezpieczeń wg stanu na 30 września 2018 r.

Źródło: Dane i informacje do celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

4. Wypłacalność zakładów ubezpieczeń

Krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zobowiązane są posiadać odpowiednie środki własne na pokrycie dwóch wymogów kapitałowych, tj.:

- dopuszczone środki własne (DŚW) na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (ang. *Solvency Capital Requirement – SCR*) oraz
- dopuszczone podstawowe środki własne (DPŚW) na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (ang. *Minimum Capital Requirement – MCR*).

Zakłady ubezpieczeń nie zastosowały korekty dopasowującej oraz korekty z tytułu zmienności do odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, a także środków przejściowych dotyczących stóp procentowych wolnych od ryzyka oraz dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Mając na uwadze, iż wartość minimalnego wymogu kapitałowego nie może być niższa niż określona kwotowo wielkość nieprzekraczalnego dolnego progu minimalnego wymogu kapitałowego (AMCR), dla niektórych zakładów ubezpieczeń wartość minimalnego wymogu MCR może być wyższa niż wartość kapitałowego wymogu wypłacalności SCR. Z tego powodu w dalszej części raportu prezentowane jest pokrycie wymogu, który dla danego podmiotu jest wyższy.

Wymóg posiadania pokrycia wymogów kapitałowych nie dotyczy **TUW REJENT-LIFE**, który na mocy art. 480 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej funkcjonuje jako małe towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, a zatem zgodnie z art. 109 ust. 5 tejże ustawy nie mają do niego zastosowania przepisy ustawy dotyczące kapitałowego wymogu wypłacalności oraz minimalnego wymogu kapitałowego. Biorąc pod uwagę powyższe nie uwzględniono Towarzystwa w zestawieniach dotyczących pokrycia wymogów kapitałowych.

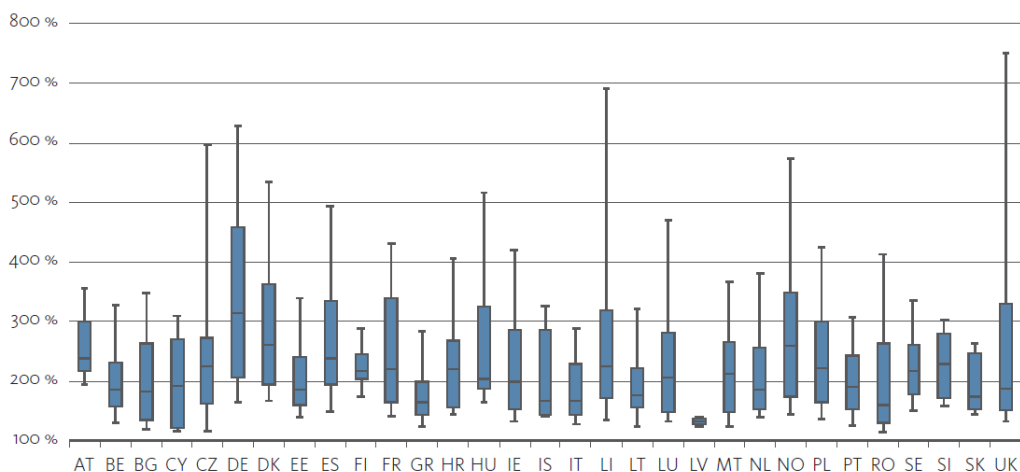
Na dzień 30 września 2018 r. wskaźniki wypłacalności większości zakładów ubezpieczeń i reasekuracji były na wysokim, bezpiecznym poziomie. Wszystkie zakłady ubezpieczeń wykazały pokrycie wymogów kapitałowych.

Analiza współczynników pokrycia wymogu SCR odpowiednimi środkami własnymi zagranicznych zakładów ubezpieczeń w państwach członkowskich⁴ również potwierdziła, iż krajowe zakłady ubezpieczeń charakteryzują się bezpieczną sytuacją wypłacalnościową.

---

⁴ Do momentu opracowania raportu o stanie sektora ubezpieczeń po III kwartałach 2018 r. EIOPA udostępniła dane za II kwartały 2018 r.

Wykres 25. Współczynniki pokrycia wymogu SCR odpowiednimi środkami własnymi w państwach członkowskich (dane za II kwartał 2018 r.⁵).

Źródło: EIOPA, *Financial Stability Report – December 2018*

4.1. Struktura ryzyka według kapitałowego wymogu wypłacalności

Wszystkie zakłady ubezpieczeń wyznaczyły kapitałowy wymóg wypłacalności na dzień 30 września 2018 r. za pomocą formuły standardowej. Zakłady ubezpieczeń nie stosowały parametrów specyficznych. Poniżej przedstawiono informację o strukturze kapitałowego wymogu wypłacalności w podziale na główne moduły i podmoduły ryzyka.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

Dla działu I największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową miały następujące moduły ryzyka⁶:

- ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie stanowiące 84,91% (wzrost w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. o 3,21 pkt. proc.),
- ryzyko rynkowe stanowiące 39,25% (spadek w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. o 5,99 pkt. proc.).

⁵ Brak danych na dzień 30 września 2018 r.

⁶ Ostateczna wartość wymogu SCR jest mniejsza niż suma wymogów kapitałowych dla poszczególnych modułów ryzyka ze względu na efekt dywersyfikacji pomiędzy modułami ryzyka oraz ze względu na dostosowanie z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i odroczonego podatku dochodowego do pokrywania strat.

Na dzień 30 września 2018 r. w ramach modułu ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach na życie zakładów ubezpieczeń działu I największy udział miały poniższe podmoduły ryzyka:

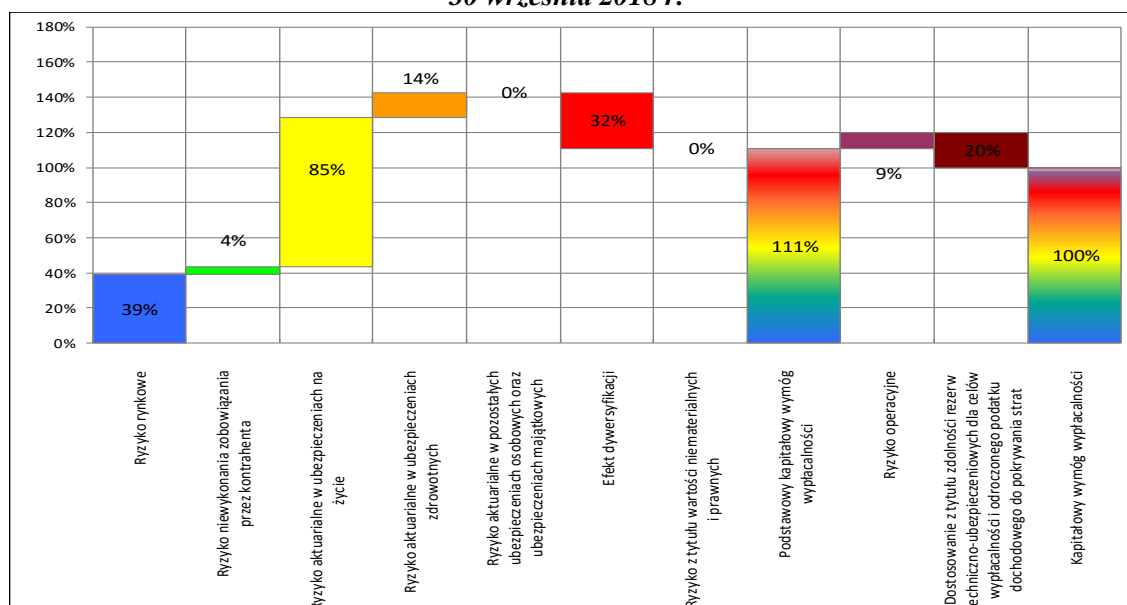
- ryzyko związane z rezygnacjami z umów (64,88%),
- ryzyko śmiertelności (28,56%),
- ryzyko wydatków w ubezpieczeniach na życie (15,42%),
- ryzyko katastroficzne w ubezpieczeniach na życie (14,83%).

W strukturze modułu ryzyka rynkowego działu I głównymi podmodułami były:

- ryzyko cen akcji (59,07%),
- ryzyko koncentracji aktywów (32,39%),
- ryzyko stopy procentowej (29,45%),
- ryzyko spreadu kredytowego (22,34%).

Należy zwrócić uwagę, iż niektóre zakłady ubezpieczeń w dziale I przy obliczaniu wymogu SCR nie uwzględniły każdego z aktywów bazowych przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania i innych inwestycji w formie funduszy (nie stosowały metody opartej na ocenie ze względu na pierwotne ryzyko). Zakłady ubezpieczeń, które nie zastosowały metody opartej na ocenie ze względu na pierwotne ryzyko uwzględniły całą wartość funduszy jako akcje typu 2 w ryzyku cen akcji. Powyższe spowodowało, iż w dziale I wymóg SCR dla ryzyka cen akcji stanowił istotny udział w module ryzyka rynkowego.

Wykres 26. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 30 września 2018 r.

Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Dla działu II największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową na dzień 30 września 2018 r. miały następujące moduły ryzyka:

- ryzyko aktuarialne w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych stanowiące 63,68% (wzrost w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. o 2,82 pkt. proc.),
- ryzyko rynkowe stanowiące 52,82% (spadek w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. o 3,18 pkt. proc.).

W ramach modułu ryzyka aktuarialnego w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych zakładów ubezpieczeń działu II największy udział miały poniższe podmoduły ryzyka:

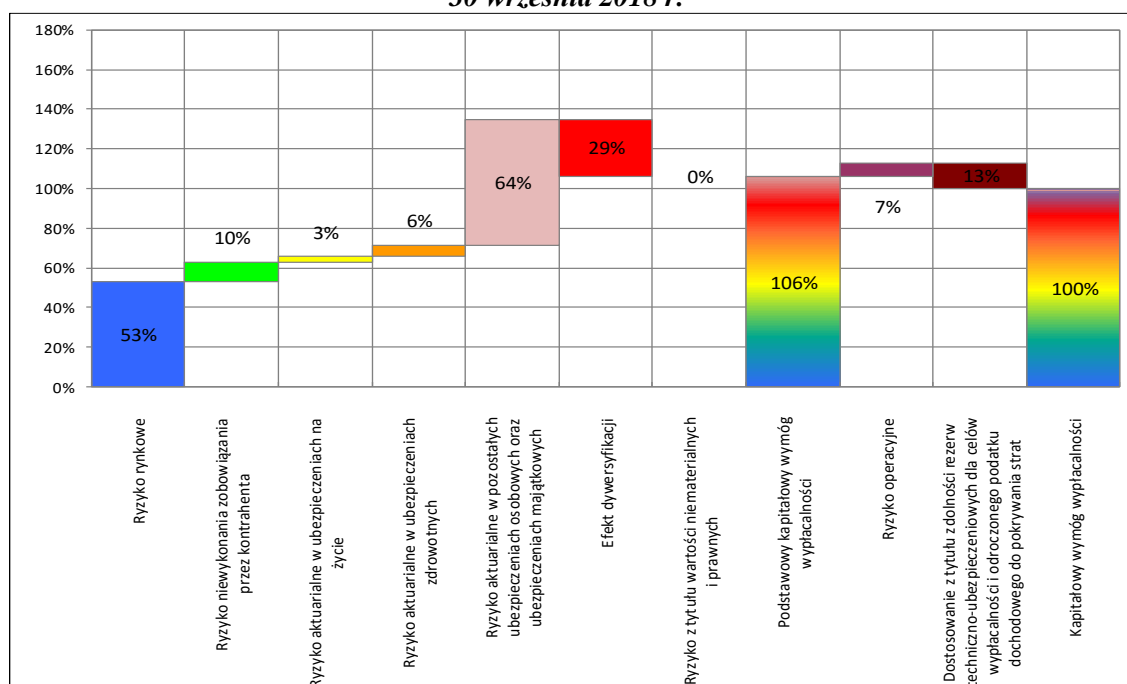
- ryzyko składki i rezerw (91,63%),
- ryzyko katastroficzne (19,36%).

W strukturze modułu ryzyka rynkowego działu II głównymi podmodułami były:

- ryzyko cen akcji (71,64%),
- ryzyko koncentracji aktywów (30,69%),
- ryzyko walutowe (13,03%),
- ryzyko spreadu kredytowego (13,01%),
- ryzyko stopy procentowej (12,19%).

Wysoki udział ryzyka cen akcji i ryzyka koncentracji aktywów w dziale II wynikał przede wszystkim z posiadania przez zakłady ubezpieczeń udziałów kapitałowych w innych zakładach ubezpieczeń i instytucjach finansowych.

Wykres 27. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 30 września 2018 r.

Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

4.2. Wskaźniki wypłacalności

■ Wskaźniki wypłacalności w skali sektora

Wskaźniki wypłacalności, odnoszące się do minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR), w skali całego sektora ubezpieczeń, według stanu na dzień 30 września 2018 r. kształtują się na poziomie: 782,22% w przypadku minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz 276,48% w przypadku kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR). W stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oba wskaźniki wypłacalności zwiększyły się: wskaźnik odnoszący się do SCR o 20,06 pkt. proc., zaś wskaźnik odnoszący się do MCR o 47,98 pkt. proc.

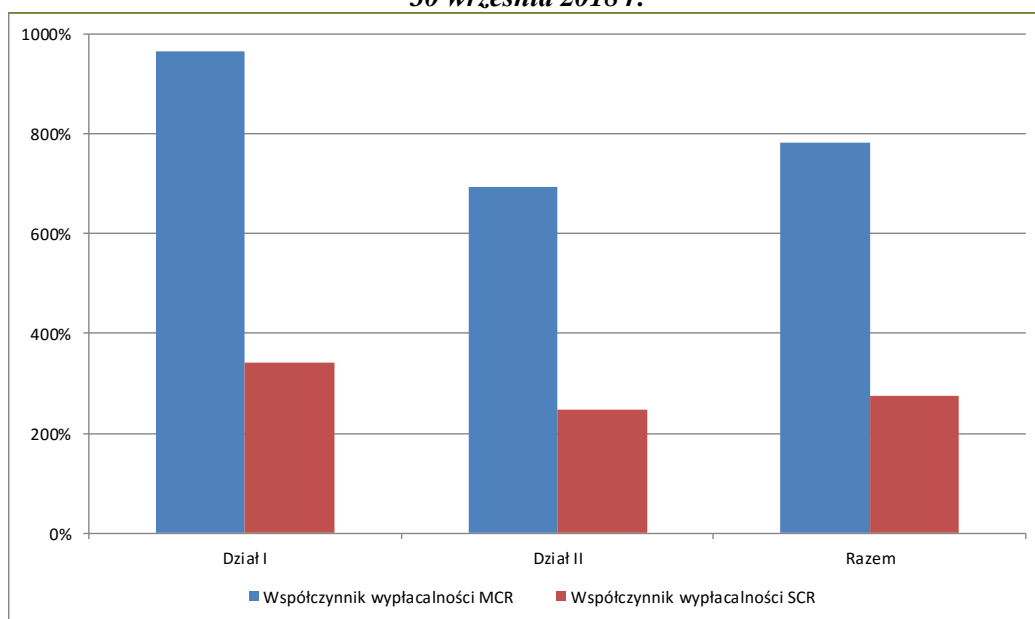
Wskaźniki wypłacalności sektora na bezpiecznym poziomie: 782,22% MCR, 276,48% SCR

Tabela 11. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń

Pozycja	Dział I			Dział II			Ogółem		
	12.2017	09.2018	Zmiana w pkt. proc.	12.2017	09.2018	Zmiana w pkt. proc.	12.2017	09.2018	Zmiana w pkt. proc.
Wskaźnik wypłacalności SCR	319,79%	341,04%	21,26	226,57%	246,77%	20,20	256,42%	276,48%	20,06
Wskaźnik wypłacalności MCR	901,79%	965,68%	63,89	649,00%	693,51%	44,50	734,24%	782,22%	47,98

Źródło: Dane i informacje do celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

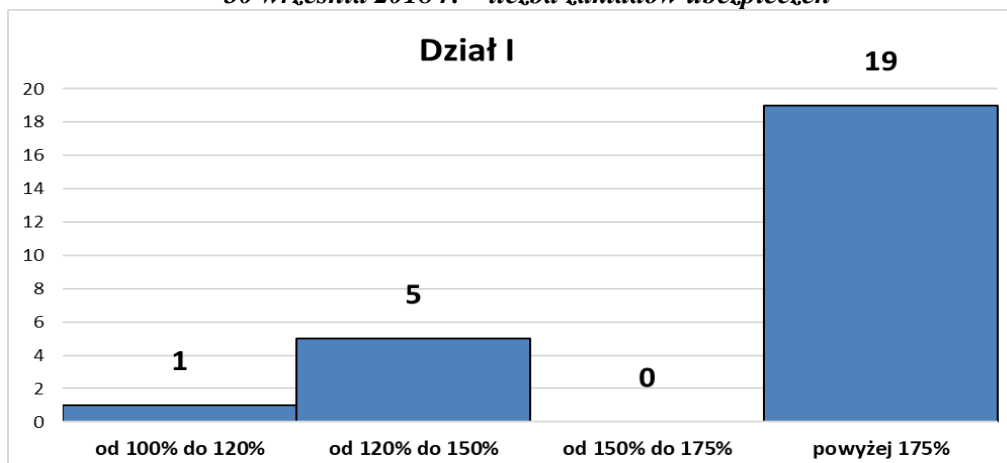
Wykres 28. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 30 września 2018 r.

Źródło: Dane i informacje dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

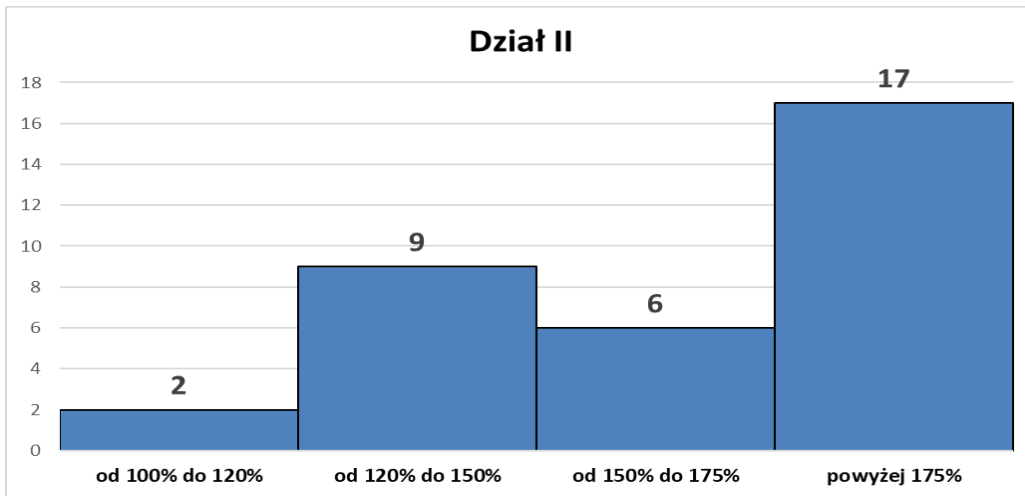
Na dzień 30 września 2018 r. 19 zakładów ubezpieczeń działu I oraz 17 zakładów ubezpieczeń działu II posiadało wskaźniki wypłacalności powyżej 175%.

Wykres 29. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń działu I według stanu na 30 września 2018 r. – liczba zakładów ubezpieczeń

Źródło: Dane i informacje dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

Wykres 30. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń działu II według stanu na 30 września 2018 r. – liczba zakładów ubezpieczeń

Źródło: Dane i informacje dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

Spis tabel

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2017 i 2018 r.	7
Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2017 i 2018 r.	10
Tabela 3. Zestawienie przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kw. 2017 i 2018 r.	12
Tabela 4. Zestawienie kosztów związanych z działalnością lokacyjną zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kw. 2017 i 2018 r.	20
Tabela 5. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kw. 2017 i 2018 r.	24
Tabela 6. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w III kw. 2018 r.	26
Tabela 7. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w roku 2017 i III kw. 2018 r.	27
Tabela 8. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w roku 2017 i III kw. 2018 r.	30
Tabela 9. Wybrane pozycje bilansowe dla celów wypłacalności (w mld zł)	35
Tabela 10. Porównanie wybranych pozycji bilansowych zakładów ubezpieczeń według różnych zasad rachunkowych na dzień 30 września 2018 roku (w mld zł).....	36
Tabela 11. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń	42

Spis wykresów

Wykres 1. Składka przypisana brutto w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)	5
Wykres 2. Zmiana składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń działu I w III kw. 2018 r. w stosunku do III kw. 2017 r.	6
Wykres 3. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kw. lat 2013-2018.....	8
Wykres 4. Zmiana składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w III kw. 2017 r. i 2018 r.	9
Wykres 5. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w III kw. lat 2013-2018.....	11
Wykres 6. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)	13
Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2013-2018	14
Wykres 8. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2013-2018	15
Wykres 9. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w III kw. 2017 i 2018 r.	16
Wykres 10. Koszty działalności ubezpieczeniowej w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)..	17
Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w III kw. lat 2013-2018....	18
Wykres 12. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w III kw. lat 2013-2018.....	19
Wykres 13. Wynik techniczny w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)	21
Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)	22
Wykres 15. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)	23
Wykres 16. Wynik finansowy netto w III kw. lat 2013-2018 (w mld zł)	25
Wykres 17. Suma bilansowa w roku 2017 oraz w III kw. 2018 r. (w mld zł)	27
Wykres 18. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w roku 2017 i III kw. 2018 r. ..	28
Wykres 19. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w roku 2017 i III kw. 2018 r. ..	29
Wykres 20. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w roku 2017 i w III kw. 2018 r. (w mld zł)	31

Wykres 21. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń wg stanu na 30 września 2018 r.	32
Wykres 22. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w roku 2017 i w III kw. 2018 r.	33
Wykres 23. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II w roku 2017 i w III kw. 2018 r.	34
Wykres 24. Struktura dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR dla zakładów ubezpieczeń wg stanu na 30 września 2018 r.	37
Wykres 25. Współczynniki pokrycia wymogu SCR odpowiednimi środkami własnymi w państwach członkowskich (dane za II kwartał 2018 r.).....	39
Wykres 26. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 30 września 2018 r.	40
Wykres 27. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 30 września 2018 r.	42
Wykres 28. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 30 września 2018 r.	43
Wykres 29. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń działu I według stanu na 30 września 2018 r. – liczba zakładów ubezpieczeń	43
Wykres 30. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń działu II według stanu na 30 września 2018 r. – liczba zakładów ubezpieczeń	44

KNF

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
ul. Piękna 20
00-549 Warszawa

tel. (48) 22 262 50 00
fax (48) 22 262 51 11
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl